Tallinna Teataja

Toimetus ja talitus: Tallinn, Suurturg nr. 16.
Kirjade adress: „Tall. Teataja", Tallinn.
Kõnetraat:
Toimetaja — 285.
Toimetus ja talitus — 281.
Toimetaja kõnet.: kl. 12—1.
Ärijuhi kõnet.: kella 8—1.

Tellimiste hinnad:
Postiga:
1 kuu peale . . 75 marka
2 „ „ . . 150 „
3 „ „ . . 225 „
Ise talitusest ära viies:
1 kuu peale . . 68 marka
2 „ „ . . 136 „
3 „ „ . . 204 „
Väljamaale kuus 100 mrk.
Adressi muutmine 10 mrk.

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuse küljel 3 mrk. m/m
Esimesel „ 5 „ „
Eilsem. küljel 3 „ „
Kohaotsim. kuulutused 75% odamamad.
Trükitõsid, mis alla ühe kirjutusvõrgu ja tavalisemata läähwad, eksi ei hinta. Suuremad kirjetõsid saadetakse eraldi ilma tagasi. Iga kellaks mark laasas.
Kirjatõdesi peab saatja tähelepanu ja adressi all olema.

Üksik nummer 3 marka.

Nr. 79. Neljapäewal, 6. aprillil 1922. aastal. Ilmub igal äripäewa õhtul. XIII aastakäik.

Riigikogus eila õhtul jatkasid iseseiswad ja kommunistid töötakistusi; Rkl. O. Gustawson (isesl.) heidetti koosolekult wälja; riigi 1922. a. korraliste tulude eelarwe wõeti 2. lugemisel wastu.

Riigikogu hommikusel koosolekul täna:

Kommunistide ja iseseiswate arupärimise ettepanekud tagasi lükatud; kommunistid ja iseseiswad jatkasid töötakistust.

Prantsuse parlament walitsusele usaldust awaldanud.

Wenemaal korraldatakse sunduslik annetamine näljahädaliste heaks.

Leenini haigus on parandataw.

Jirlased Inglise sõjawarustuse weolaewa ära wõtnud.

Serbias maawärisemine 1.200.000 naelsterlingi eest kahju teinud.

Jirimaal kestawad rahutused edasi.

Suur raudteeõnnetus Indias.

Sileesias kaheksa kraadi külma ja lumesajud.

Riigikogu hommikune koosolek 6. aprillil.

Päewakorras 11 arupärimist, seadus Eesti, Soome, Läti ja Poola wahel tehtud poliitilise lepingu kinnitamise kohta ja riigi 1922. a. eelarwe 2. lugemisel.

Juhatab A. Kerem.

Esimesena on päewakorral Rkl. J. Wanja (kom.) küsimine w. walitsusele Poola, Soome, Läti ja Eesti esitajate konwerentsil tehtud lepingu kohta.

Sõna saab J. Wanja, kes 5 küsimust ette loeb; mun seas küsitakse, kas on peale selle lepingu weel mingisugune salaleping olemas, ja miks ei kutsutud Wenemaad konwerentsist osa wõtma. (Wahelhüüded.)

Teiseks päewakorra punktiks on samuti Wanja küsimine nõukogude Wenemaa ja Eesti wahel sõja prowotseerijate kohta. Mun seas huwitab Wanjat selles asjas kinniwõetute arw.

Kolmandaks on Rkl. Grigorjewi ja Sorokini küsimine w. walitsusele Petseri maakonna talude maade asjus, mille Rkl. Sorokin esitab.

Rkl. T. Pooli küsimise peale Tammiste mõisa ja Sindi wabriku wahel tehtud rendilepingu kohta annab seletust põllutööminister B. Rostfeld. Samuti wastab põllutööminister Rkl. Liiwak'i küsimise peale Wängla mõisa asunikkude wäljatõstmise asjus. Hra Rostfeldt õneleb nii tasa, et teda üleüldises jutukõminas wõimata on kuulda.

Kommunistide ja isesotside arupärimise ettepanek õpilaste wäljaheitmise kohta Pärnu ühisrealgümnaasiumist, mida Wanja piiblit tsiteerides põhjendab, lükatakse tagasi.

Järgmisena saab sõna wälisminister A. Piip, kes wahepeal koosolekule ilmunud on. Päewakorras olewate küsimuste peale annab minister lühikesi seletusi.

Järgnewad isesotside ja kommunistide arupärimise ettepanekud Aegna saare elanikkude wäljatõstmise ja Riigikogu otsuse mittetäitmise kohta Rkl. Paula Järwe ja S. Andrejewi wangist wabastamise asjus.

Põhjenduses wõtab sõna J. Wanja. Mõlemad ettepanekud lükatakse tagasi.

Jälle töötakistus.

Peale arupärimiste tagasi lükkamist kordasid isesotsid ja kommunistid jälle eilast wõtet: pannakse ette koosolekut lõpetada ja seda küsimust kinniselt hääletada. Lisaks sellele paneb Gustawson (isesl.) ette häälte lugemiseks kommisjoni walida — jällegi kinnisel hääletamisel.

Riigikogu otsustab kommisjoni walimise nimelisel hääletamisel eitawalt ja usaldab häälte lugemise koosoleku lõpetamise asjus juhataja hooleks.

Häälte lugemise järele selgub, et rõhum enamus koosoleku jatkamise poolt on. Kuid asi ei jää nii.

Kommunist E. Kägu paneb ette 5-minutilist waheaega teha ja seda küsimust kinniselt hääletada.

Nimelisel hääletamisel otsustatakse waheaega mitte teha. Minnakse päewakorras edasi.

Wälisasjade kommisjoni esimehena saab sõna J. Leidoner, kes seaduse Eesti, Soome, Läti ja Poola wahel tehtud poliitilise lepingu kohta esitab ja ette paneb seda 1. lugemisel wastu wõtta.

E. Joonas (isesl.) kahtleb, kas sõjaliste lepingute teel on wõimalik riikidewahelisi konflikte ära hoida, nagu aruandja seletanud on. Joonase kõne ajal lahkub saalist suur osa saadikuid.

Sõna saab O. Gustawson (isesl.) teatades, et tööliste rühmad on otsustanud töötakistamist jatkata, sest et Riigikogu on nende poolt esitatud seaduse eelnõud tööliste elujärje parandamiseks maha matnud. Teeb ettepaneku koosolekut lõpetada ja seda kinniselt hääletada.

Kordub juba tuttaw lugu: nimelisel hääletamisel otsustatakse koosolekut jatkata.

Sõna saab M. Martna (s.-d.), kes joowi awaldab, et wälisminister kõne all olewa lepingu kohta lähema seletusega esineks.

Korra kohta saab sõna E. Kägu (kom.), kes ette paneb 30. minutilist waheaega teha ja seda küsimust kinniselt hääletada. Otsustatakse hääletada nimeliselt, mille tagajärjel koosolek muidugi edasi kestab.

Selle järele esineb wälisminister Piip lühikese kõnega Eesti-Poola-Läti-Soome poliitilise lepingu kohta. See leping on lihtne ja arusaadaw, ning ilma igasuguse tagamõtteta.

Korra kohta saab sõna isesl. j. Gustawson, teeniwdes, et „nemad" oma taktikat jatkawad.

Rkl. Jürmanni poolt on ette pandud läbirääkimisi poliitilise lepingu üle lõpetada. Iseseiswate „lahkel" tahtmisel hääletatakse seda nimeliselt. Ettepanek saab ühe palju poolt ja wastu, sellega tagasilükatud. Nimeline hääletamine koosoleku lõpetamise asjus läpab nagu harilikult — koosolek kestab edasi.

J. Piiskar õneleb saali tühjaks.

Iseseiswad jätkawad oma janti: Kolm korda pannakse ette koosolekut lõpetada. Ettepanekud kukuwad läbi.

Teadusemehed.

Tartu ülikooli õpejõudude palgad on liiga wäikised ja professorid on sunnitud õrwalteenistust otsima. (Ajal.).

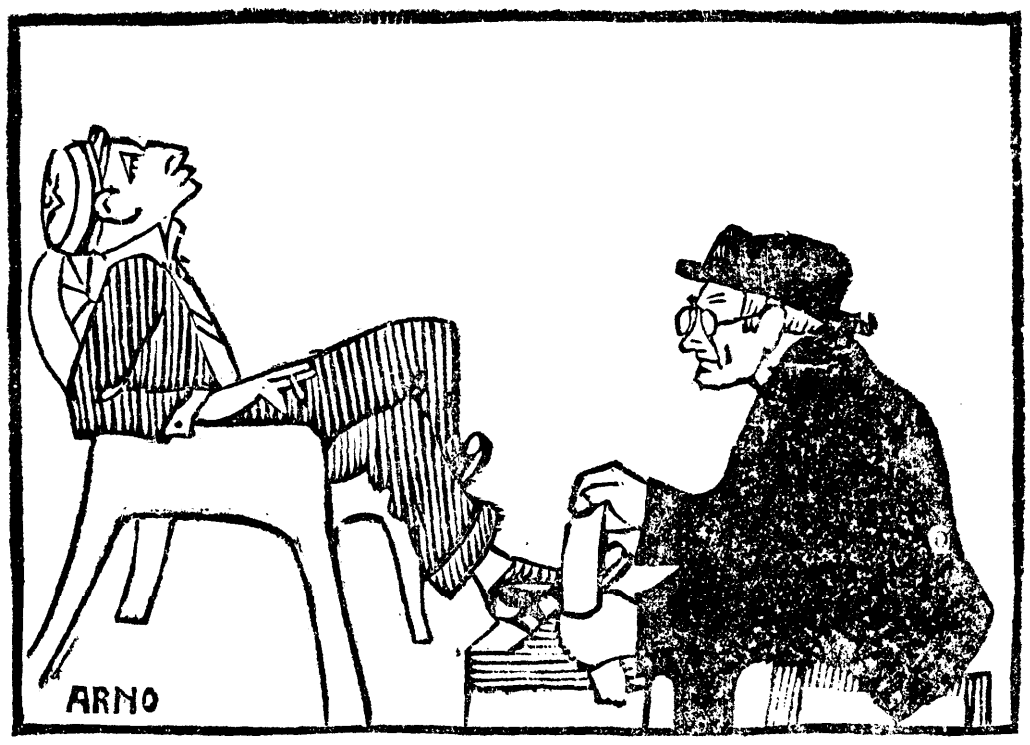

Korporant: „Teie tõõarmastus, armas herra professor, on meile nooreile, ilusake eeskujuks. Teie sarnaseks tahame ka meie saada, et Eesti teadust edendada".

Teadaanne.

3. aprillist s. a. on Jõhwi Wastastikkune Krediit Ühisus awatud igal äripäewal kella 10—3.

1136 Juhatus.

Tallinna Krediit Panga Peakoosolek

on täna, 6. aprillil kell 7 p. l. panga ruumides. Juhatus.

Ehitajad!

Wanem maaler otsib tööd. Pakkumised anda s. l. l. „Malewa kwiitung nr. 452" ettenäitajale.

1141

V-d E. ja A. Laun & V. Schitikov

Tallinn ✻ Rataskaevu tän. 14 ✻ tel. 13-37

Kirjutusmasina ROYAL esitus Eestis

Soovitab suures väljavalikus kirjutusmasinaid, nummeratorid, kirjutusmasina linte, vahapaberid rotaatorile ● söepaberid j. n. e. ●

Eelnlewa leerilaste õnnistamise pühaks

soowitab hõbe ja alpaka (eht walge metall) naisterahwa käekotte, kõiksugu briljant ja teiste ehtkiwidega sõrmuseid, ning kõiksugu õnnistam. päewaks passiwaid kingitusi — alandatud hindadega —

Wiru tän. 17 **J. Rubin** Wiru tän. 17

Wene pagulased ja enamline walitsus Wenemaal.

Intelligents kaldub enamluse toetamise poole.

Interwentsiooni lootuste lõpulik kokkulangemine on toonud Wene pagulaste pere teatud lõhe ilmsiks, kutsunud välja ümberhindamise waadetes enamluse ning enamlise walitsuse kohta Wenemaal. Kui warem ainuke seisukoht emigrantide keskel walitses, et enamlased tulewad wäljaspoolt sõjalise jõuga kukutada, ja alles siis koju tagasi pöörata, siis hakatakse niüüd teed otsima ning tasandama, kudas oleks wõimalik pääseda tagasi kodumaale. Sondeeritakse pinda praeguse enamlise walitsuse juures ine.

Esimese sammu on selles liikumises astuand nähtawasti ring intelligentsemaid emigrante Pariisis, kes koondunud ajakirja ümber „Смѣна вѣхъ". Neid kutsutakse „neo-wehistideks". Sellest ajakirjast käib punase joonena läbi walu minewiku pärast, palaw patriotismi tunne ja haawatud rahwuslik enesearmastus. Wiibides walgete laagris, näiwad neo-wehistid otsusele tulnud olewat, et walgete liikumine ei ole Wenemaad mitte ülendanud, waid küll ümberpöördult, alandanud. Olles pettunud walgete liikumises, tunnistawad nad, et Wene rewolutsioon, mis oma ulatuse poolest rahwuswaheline tahab olla, ühtlasi ka Wene rahwuslikkude huwide teenistuses seisab. Nad awaldawad lootust, et Wene rewolutsiooni ideaalid ei ole mitte kustunud ja kutsuwad Wene intelligentsi käsikäes töötama nõuk. walitsusega patriotismi, Wene rahwusliku asja nimel.

Neo-wehistid oma uue seisukohaga enamluse kohta on pagulaste laagri suure käärimise wälja kutsunud. Ühed mõistawad seda uut seisukohta waljult hukka; nii Burtsew j. t. Teised, ja nimelt need kes kannatawad wõõrsil wiibides raskete puuduste ning wiletsuste all näiwad ikka rohkem arusaamisele jõudwat, et nende õige tööpõld on Wenemaal, aga mitte wõõrsil nälgimine ning ühitu wintslemine. Selle uue eluawalduse kohta Wene emigrantide laagris on juba wäike literatuur tekkinud, poolt ja wastu. Üks esimesest liigist on ilmunud W. Belowi sulest Tallinnas pealkirja all: „По новым вѣхам". Wene emigrantide lehed kubisewad selle uue küsimuse arutamisest.

Et sellest liikumisest wähe selgemat pilti anda, teen siin mõned wäljawõtted nimetatud raamatust. Autor astudes „neo-wehistide" kaitseks wälja, kirjutab awameelselt: „On aeg tõsiselt selle üle mõtlema hakata, et Wenemaad päästa... Mitte Wrangeli, Sensinowi, Miljukowi ehk Lenini Wenemaad, waid kogu Wene rahwa Wenemaad.

See päästmine ei seisa mitte uues kodusõja tapalawas, mitte Kutepowi sõjalises diktatuuris, mitte s. r. poliitilistes mirashides, waid wigade kõrwaldamises, selle kindlustamise ja arendamise ärakasutamises, mis wõitnud rewolutsioon ja mis lõi ning kinnitas Wenemaal nõukogude walitsuse." Teises kohas ütleb autor jälle, et ei ole õige, kui põlgtus kommunistliku korra wastu praeguse enamlise walitsuse peale üle kantakse. Intelligentsetel pagulastel pidawat küllalt nii palju julgust olema, et lõpulikult wäljendada seda arwamist, mida wälja öelnud „neo-wehistid" Pariisis.

Pagulaste leppimine praeguse korraga Wenemaal olewat peale muu järgmistest põhjustest tingitud: 1) Interwentsioon ei ole enam wõimalik, 2) Wõitlus on faktiliselt lõppenud. Wõitlus kestwat ainult sõnades ja selles, et Wene rahwa elaw jõud kasuta wäljamaal kinni peetakse; mis Wenemaa ülesehitamisele ja kaitsmisele arwamata suurt kahju toowat. 3) Nõukogude walitsuse kursi muutmise pärast wõiwat niüüd majanduslikule ülesehitamisele asuda. 4) Wenemaa siiljest kistud wiimaste aastate jooksul mitmed osad ära. Uus kodusõda annaks selleks jälle wõimalusi. Ainult maa majanduslikku ning sõjalise wõimu kindlustamise abil wõiwat wõidelda uute katsetega Wenemaad killustada. 5) Wene emigrandid ei wõiwat oma keskelt anda isikuid ja gruppe, kes wõttes enamlastelt laastatud, näljase ja rahutu maa wastu, jõuaksid seda anarhia ja hirmsa tagasimineku eest ära hoida. 6) Patriotismi kohus nõudwat Wene praeguse kui kindla wõimu sallimist ning tunnistamist.

Kõigest eelpool toodust on selge, et üks osa Wene pagulastest, ja wahest suur enamus, heameelega Wenemaale tagasi igatsewad pöörata, pakkudes oma tööjõudu praegusele walitsusele. Kui arwesse wõtta enamlaste juhtide mõttewäljendust, et intelligents riigi tööst osawõtmisele tuleb lasta, siis wõib enam-wähem julgesti oletada, et enamline walitsus omalt poolt ei wiiwita pagulastele kätt wastu sirutamast. Selle läbi oleks wõimalikuks tehtud umbes 2 miljonilise emigrantide pere, intelligentsema osa Wene rahwast, koju tagasipööramine. Wiimane asjaolu ei jäta kahtlemata oma mõju awaldamast Wenemaal ja praeguse walitsuse juures.

Et see uus wool ja waatewinkel Wene praeguse korra peale Wene emigrantide keskel ka Wenemaal oma peale tähelepanu tõmmanud, selle tunnistuseks on need waidlused, mis Peterburi „kirjanikkude majas" ajakirja „Смѣна вѣхъ" puhul ära peeti. Neil waidlustel astusid peale teiste üles W. G. Tan, N. A. Gredeskul, P. K. Guber, J. P. Gamsa (Moskwa proletaarlaste poeetide grupi liige) ja paljud teised. Kõigist neist waidluskõnedest käib lepitaw motiiw enamluse wastu läbi ja teiselt poolt ulatatakse käsi neile Wene emigrantidele, kes „neo-wehistide" waimus Wenemaale tagasi tulla tahawad. Tähelepanemis wäärt neile on P. K. Guberi õnest see osa, kus ta Wene sõjawäest õneleb. Ilma, et oma mõtteid kuidagi katsuks maskeerida, ütleb ta: „Punaarmee on sõjalises suhtes nõrgem endisest sõjawäest, kuid tugewam Kerenski omast. Ta on Wenemaale tagasi toonud temalt lahti löönud maakonnad, ja kui temale ei oleks tulnud wihaseid wõitlusi pidada walgetega sel momendil, kui ta wälisfrontidel wõitusid saawutas, siis, wõib olla, oleks ka Eesti, Läti ja Leedumaa uuesti Wene riigi osad olnud. Kõik see sunnib „Смѣна вѣхъ" autorid, enamlasi tunnistama."

Misfugused konsekwentsid sellest „neo-wehistide" ja uuest pagulaste liikumisest piririikide kohta tulewad teha, ei ole praeguse kirjutuse ülesanne. Aga kindel on üks, et neil noortel riikidel sugugi ükskõik ei ole misfuguse kuju see Wene pagulaste tagasiminek Wenemaale tulewikus wõtab. Nagu ei ole seda olnud Wrangeli, Judenitshi ja teiste Wene walgete kindralite sõjakäigud.

H.

———ooo———

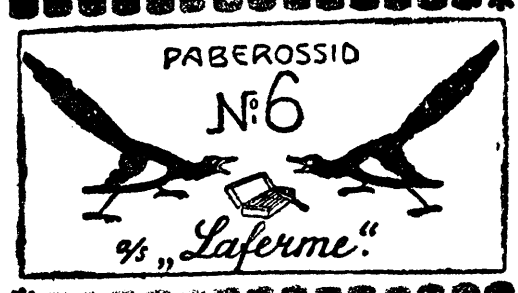

Kaua sõdatud suurem saadetus

petrooleumi

kohale jõudnud, täidame wastuwõetud tellimised lähemail päewil. Wabamüük kestab edasi wagunni- ja waadiwiisi. : :

Eesti Tarwit. Ke'lüh'sus.
Tallinn, Wiruwärawa puiest. 15.

Lutsifer.

33

Jean de la Hire'i romaan.

Waewalt oli Corsat püsti saanud tõusta, kui ukse poolt kuuldus kellegi raskeid samme, kes paljast kiwitrepi mööda üles tuli.

— Ruttu! käskis Sainclair, tõsta surnukeha woodile ja sea ta seljaga ukse poole nii, nagu magaks ta... Kata werised kohad waibaga kinni... Tubli! Niüüd tule siia! Kui mina tulija peale kargan, kargad sina ka!... Talitame niisamuti, nagu Kroonigа punases majas.

Kui uks awanes, näis Ragh 44 magawat. Sainclair ja Corsat seisid nurgas, mida uks awanedes warjas.

Inimene astus sisse. Ta tõukas kannaga ust, mis iseenesest linki läks. Pahema käega hoidis ta leiba ja paremaga alust nelja kausiga, millest kaks õige madalad olid.

„Tubli! niüüd on mul asi selge, ütles Sainclair endale. Wolff oli söögi järele läinud. Woodi on selleks, et walwurid 24 tunni jooksul järgimööda wõiksid magada."

Kui Wolff aluse ja leiwa lauale oli pannud, pööras ta woodi poole ning urises kõige puhtamas Berliini Saksa keeles:

— Küll aga on see Ragh siga! Ta magaks kas wõi kõik oma elu ära!... Kui oleksin paha seltsiline, annaksin üles, et ta minu äraoleku ajal magas. Onneks... Ah!

Kuna ta nõnda endamisi õneldes woodi poole läks, et oma seltsilist äratada, pööras ta natuke pead ja nägi luuki, köit, tühja wõlli...

Kuid tal ei olnud enam aega nende arusaamata asjade üle järele mõtelda: lai wõõras käsi surus ta huuled wastu hambaid, leised wõõrad käed hoidsid teda kätest, wõõrad kehad langesid tema keha peale, wõõrad jalad tekkisid tema jalgade wahele. Ta kukkus põlwili... Ta katsus rabeleda. Kuid ta tõsteti üles, paisati maha, ja talle löödi rusikaga wastu pead, mis teda pooluimaseks tegi. Tema suu kisti lahti ja sinna sisse topiti rätikust keeratud tomp. Tema käed seoti tema enda wöörihmaga keha külge. Jalad mässiti waiba sisse. Kui kohkunud ta ka oli, sai ta siiski aru, mis sündis. Ta nägi kahte meest enda poole kumardawat, kellest üks oli warustatud pussodaga. Ta kuulis wana Prantsuse keeles öeldud sõnu, selles Prantsuse keeles, millest ta wäga hästi aru sai, sest enne seda oli ta Ühes Nizza wõõrastemajas teenimud:

— Kui ta weel wastu paneb, pistan talle pussi kõrisse. Corsat, wõta teine riidest lahti. Pane tema munder endale selga, tema saapad jalga ja tema müts endale pähe. Ole ettewaatlik, et sa end werega ei määri, millega tema rind ja õlad koos. Püüi ära, nii hästi kui saad. Tuleb kähku teha... Aa! seal on ka Pilou. Tee aga sina oma tööd edasi.

Anna mulle kott, sest see takistab sind kuube kinni nööpimast. Tubli!...

Wolff 43 pidi hirmu pärast peaaegu minestusse langema, kuuldes, et tema seltsiline oli surnud, ja nähes kolmandat meest lungist sisse roniwat.

Kuid pussiga mees takistas teda minestusse langemast, pöördes tema poole Prantsuse keeles:

— Wolff 43, teie silmist näen, et teie aru saite, mida mina ütlesin. Sina saad weel paremini aru sellest, mida ma sulle niüüd ütlen: Mina wõtan sul riided seljast, sest minule on sinu riideid tarwis. Üks kahtlane liigutus sinu poolt, ja minu teine seltsiline, kes praegu sisse tuli, ajab sulle päe samasuguse kuuli, nagu ta ühe juba Raghile saatis... kuuli, mida laseb pauguta pistol... pauguta, saad sellest aru? Pilou, walwa teda! Ja kui ta wastu ajab, siis tapa ta ära.

Kui niisugused sõnu õneleb inimene, kellel on Õnõgija nägu ja silmad ja kes oma sõnu kinnitab tarwilikkude korraldustega, siis ei räägita wastu, ehk olgu siis, et tingimata surra tahetakse. Kuid Wolff 43 ei tahtnud mitte surra. Ta laskis endaga teha, mida taheti. Weel enam: et oma head tahet näidata, hakkas ta end ise riidest lahti wõtma. Sainclairi käsul tegi ta oma riietest, saabastest ja mütsist paki ja sidus selle oma wöörihmaga kinni.

— Pilou, wõta see komps endale selga. Kui tarwis, paned sa need riided endale ühe minuti jooksul selga. Mina wõtan nahkkoti enda hoole alla. Ettewaatust! Wolff 43, wasta!

— Ja mein Herr!

— Wiib trepp selle ukse taga ka allapoole?

— Ei, see walwepost siin on kalju kõige alumine koobas.

— Kas on weel teisi koopaid?

— Jah on.

— Milleks nad on?

— Laudadele ja sõdurite lõõgastuseks.

— Kuhu wiib see trepp lõpulikult.

— Esiteks, ladude ja korterite keskringkotta. Teiseks, sisemise ringtee esisele, mis mis asub lossi kõige alumisel korral. Kolmandaks, sõjariistade kotta, kuhu wiiwad niihästi sisemine ringtee, kui ka kõik lossi trepid ja kulumaarid.

— On sõjariistade kojas ka walwurid?

— Ei! Kuid kõik ukseid on elektriseeritud.

— Misjaoks on see walwepost siin?

— Et elusalt kinni wõtta iga inimest, kes peaks mööda minema.

— Ja kui neid oleks kaks, kolm, neli?

— Esimene wõetakse kinni elusalt, teistest antakse teada, ja kui herra tahab, tabab neid elektriwool, enne kui nad trepi wiimasele astmele jõuawad.

— Sainclair naeris pilkawalt:

— Kõige targemad ettewaatuse abinõud on wahel asjata, nagu sa näed... Ja et siit lossi pääseda, selleks on ainult üks tee sõjariistade koja tagant?

— Jah, ainult see üks.

— Kas ööseti walwurisalgad ka ringi käiwad?

— Ei, elekter walwab kõike?

— Kust sa tulid selle söögiga?

— Wäeköögist, mis asub samasuguses koopas, nagu see siin, see köök on ladude ja korterite keskringkojaga ühendatud kuluaari kaudu.

— Misfugune orgaan ühendab teid herraga, teid „sõdurid"?

— Meil ei ole mingit inimlisi wahendajat. Ainult telefon.

— Kui palju mehi on ühtekokku lossis?

— Mina teen ainult 30, Ragh 44 ja mina ühes arwatud. Kuid on weel teisi, mina aga ei tea kui palju ja kus.

— Mis kella ajal algab öökord.

— Umbes poole tunni eest algas see juba. Teie ei leia kedagi keskringkojas ega sisemises ringkäigus. Kõik ukseid on lukus ja elektriseeritud, peale selle ukse siin ja köögi ukse, mis lahti jäätwad selle posti walwurite tarwituseks, sest meile antakse kõike suures külluses, peale wägijookide, mida meie kunagi ei saa. Kell 8 hommiku deselektriseeritakse ukseid, ja harilik elu algab uueste: suur liikumine, kõik meheid sõjariistus, ringkäigud...

— Mida tead sina lossist ja selle elust...

— Mitte midagi! Täiesti mitte midagi. Mina ei ole kunagi kaugemale ja kõrgemale läinud walwurite kojast. Ja need sõbrad, kes teawadki midagi, need ei jutusta midagi, sest meie hulgas on salakuulajaid, ja isegi kõige tühisema lobisemise eest karistatakse surmaga... Ja ma pean teile ütlema, et kui tahate, et mina elusse jääksin, siis peate mind äraminnes kaasa wõtma. Kui mitte, siis surmatakse mind elektriga.

— Ära muretse, küll sind juba ära wiiakse, ütles Sainclair. Corsat, topi ta suu ja seo ta uuesti kinni. Surnukeha tõuka woodi alla. Tee ruttu! Tule mulle järele, Pilou!...

Ta läks telefoni juure ja seadis seal midagi tangidega, mis ta nahktaskust oli wõtnud.

— Parun wõib telefoneerida, ütles ta. Niisugusel korral wastad sina, Corsat, nagu oskad. Ja kui tullakse, tapa tulija kohe waiksilt ära. Meil tuleb iga silmapilk otsustada, kas tapetud olla wõi ise tapma. Mitte kõhelda! Corsat, kuula! Kell on praegu 22.30. Kui sa kuni kella 4.30 minutit hommikul Pilou'd ega mind ei ole näinud, siis roni lungi kaudu wälja, lase end köit pidi alla ja mine Kolmarisse tagasi. Seal oota kolm päewa. Siis sõida Pariisi ja jutusta kõik see lugu herra Prillantile.

— Kuulen, peremees.

— Tubli! Tule, Pilou! Rohkem aega siita ei maksa. Lähme ja waatame. Kui meie öösi tegutseda ei wõi, siis tegutseme pärast kella 8 äratust hommikul. Enne kui lossi elu uuesti algab, on meil siin aega küllalt Wolffi käest teada saada seda wähest, mida ta teab, ja oma tegewusplaani kokku seada. Corsat, sina walwa hoolsasti!

Sainclair ühes Pilou'ga lahkusid walwepostilt ja hakkasid walgustatud treppi mööda üles minema. Nad leidsid palju lukustatud uksi. Ainult köögi uks oli lahti. Köögis ei olnud kedagi. Ühe ukse tagant oli norskamise kontsert kuulda.

— Lähme niüüd ringkäiku mööda, ütles Õnõgija.

Nad tõusid weel. Ühe wölwiesise juures lõppes trepp. Walgustatud esise pahemalt ja paremalt algas kummagilt poolt pime tunnel. Need olid nähtawasti ringkäigu suud. Selle ringkäigu wälispoolses küljes pidi palju luuke ja laskeauke olema, kust orgu ja ümbritsewaid mägesid wõis waadelda.

(Järgneb.)

———ooo———

Wäljamaa teated.

Miljukow ja Wenemaa lähem tulewik.

Wene kadettide juht Miljukow on Berliinis wiibides Berliini lehe „Vossische Zeitung'i" kaastöölisele awaldanud oma arwamist Wenemaa lähema tulewiku kohta.

Miljukow on kindlas usus, et kommunistid Wenemaal enam kuigi kaua ei suuda wõimul püsida. Kommunistide poliitiline wõim on tema arwates kokkuwarisemas ja nii kiirelt, et lõppu kõige lähemal ajal wõiwat oodata.

Kommunistide katsed wäljamaalt krediiti saada, olla arusaadawad, sest nende kaubatagawarad olla otsakorral ja kaupasid neil wäljaweoks ei olla. Majanduslise kokkulangemie tagajärjeks saawat olema ka poliitilise wõimu paratamata kokkulangemine. Weendunud poolehoidjaid olla walitsusel lõpmata wähe; töölised olewat walitsusega opositsioonis, isegi sõjawägi ei hoidwat enam täiesti walitsuse poole.

Kommuniste ei wõiwat päästa isegi wälisriikide toetus. Pööre saawat tulema kõigile ootamata — sama kui tuli märtsi rewolutsioon.

Küsimuse peale, kes kommunistide järele wõimule pääseb, wastas Miljukow: ei mingi erakond. Wenemaa saawat päästma n. n. parteita inimesed ja prowintsi-intelligents.

Neid arwamisi tuleb hinnata muidugi õige ettewaatlikult ja meeles pidada, et Miljukow pagulane on, kes Wenemaa seisukorda wiimasel ajal on waatlema pidanud Pariisist ja Berliinist.

Lenini haigus arstitaw.

„Rigasche Rundschau" kaastöölisel on läbisõidul Wenemaalt kodumaale olewate Saksa professorite Förstereri ja Klempereriga juttuajamine olnud. Wiimased seletasid, et Lenini haigus parandataw ja peaasjalikult üleliigse töötamise tagajärjel tekkinud ning kannatab raske peawalu all, kuid wõib ka edaspidi oma senist tööd jatkata.

Küsimise peale missugust haigust Lenin põeb, tähendas prof. Klemperer, et tema seda ilma sellekohase wolita haige poolt mitte teha ei tohi. Tähendas aga, et Lenin wähjahaigust mitte ei põe. ETA.

Wene wäliswõlgade küsimus.

ETA. London, 4. apr. Nagu kuulda, moodustawad liitlaste rahaasjanduse eksperdid Genuas rahwuswahelise kommisjoni, kes Wene esitajatega läbirääkimistesse astub, kui selleks juhus tekib Wene wäliswõlgade asjus. Pariisist teatatakse, et liitlaste rahaasjanduse eksperdid oma hiljutisel koosolekul soowitasid tühjaks tunnistada kõiki sõjawõlge, mida Wenemaa teinud 1. augustist 1914. a. alates. Wenemaa peab aga looburma oma nõudmisest, et temale kahjutasu makstakse Koltshaki, Denikini ja Wrangeli pealetungimiste puhul tehtud kahju eest.

Wene waluuta wäljawedu wabaks antud.

ETA. Tariifikomitee on otsustanud Wene waluuta wäljawedu wabaks anda. Kulla wäljaweo keeld jäeb endiselt maksma.

Läbirääkimised Moskwa ja Watikani wahel.

ETA. Berliin, 4. apr. Watikani ja Moskwa wahel on läbirääkimised alganud Rooma-katoliku kiriku huwide kaitse asjus nõukogude Wenemaal.

Sunduslik annetamine.

ETA. Moskwas pannakse 7., 8. ja 9. skp. näljahädaliste awitamiseks korjandus toime. Kõik täiskaswanud kodanikud on kohustatud selleks otstarbeks 3 naela jahu ehk raha wastawas wäärtuses andma.

Takistused laenusaamisel.

ETA. Soome laenuwõtmisele Inglismaalt on takistusi tekkinud. Helsingi linn ei olla oma wana obligatsioonilaenu kuponge maksnud, seepärast tõrkuwat Londoni börsekomitee laenu andmast. Laenusumma oli 3 milj. naelsterlingit. On ka tingimisi kõwendatud.

Prantsuse parlament walitsusele usaldust awaldanud.

ETA. London, 4. apr. Pariisist teatatakse: Peale elawaid waielusi saadikutekojas wälispoliitika kohta, iseäranis mis puutub Saksamaa desarmeerimisse, awaldati Poincaré kabinetil usaldust 484 häälega 73 wastu.

Uuesti lõhkumine pidusõgil.

ETA. Budapest. 4. apr. Eile õhtul [illegible] üles kubis pidusõgi [illegible] rahu, mille tagajärjel 6 inimest surma ja 34 haawata said. Pidusõgil wiibisid kõik tuntud ärimehed. Kuritegu on nähtawasti poliitilistel põhjustel wabameelsete wastu toime pandud. Walitsus algas walju uurimist. Seni on umbes 50 isikut wangistatud.

Sileesias suured külmad ja lumesajud.

ETA. Breslau, 31. märtsil. „Berl. Tageblatti" korrespondent Sileesias teatab oma lehele suurtest lumesadudest ja külmast kuni 8 kraadini.

Maawärisemine Serbias.

ETA. London, 4. apr. Serbiast teatatakse tugewast maawärisemisest. Kahju ulatab 1.200.000 naelsterlingini.

Suur raudteeõnnetus Indias.

ETA. London, 4. apr. Reuter. Kalkuttast teatatakse: Punjab'i sõitew postirong jooksis minewal ööl 174 penikoormat Kalkuttast roobastest wälja. Wedur ja 6 wagunit kukkusid ümber ja weeresid kõrgelt tammilt alla. Palju inimesi sai surma ja wigastada, teiste hulgas ka mitmed euroopalased. Arwatakse, et see kuritöö streikijate poolt on korda saadetud.

Jirimaal kestawad rahutused edasi.

London, 4. aprillil. Reuter. Sperrini mägestikus (Tyrone krahwkonnas) kestawad kokkupõrked edasi. Mässulised on seal endile kaitsewallid ehitanud. Walitsuse wäed on neile mitu korda kallale tunginud. Teatatakse, et ühtekokku 25 mässulist surma ja paljud haawata on saanud. ETA.

Jirlased Inglise sõjawarustuse weolaewa ära wõtnud.

London, 4. apr. Reuter. Walitsuse weolaew, mis sõjamaterjaali wedas, wõetti Queenstownis iseseiswa Iiri wabariigi poolehoidjate poolt ära. 400 püssi, 39 kuulipildujat, 500.000 padrunit, laskemoona ja wähe lõhkeaineid weeti weoautodel Corkist ära. Merewõimud wõtsid laewa tagasi. Churchill teatas alamkojas, et mereministeerium on alganud uurimist sündmuse asjus, mida tuleb pidada häbistawaks lepingumurdmiseks. Rüüdsest peale sünnib sõjawarustuse wedu sõjalaewade saatel. ETA.

Tööta tööliste arw Inglismaal.

London, 4. apr. Tööta tööliste arw Inglismaal langes möödaläinud nädala jooksul 22312 wõrra. 11 wiimase nädala jooksul on see arw langenud 195.000 inimese wõrra. ETA.

Soome walitsus kawatseb osta jäälõhkujaid.

(Eesti konsulaadilt Helsingis).

Tulewa aasta Soome riigi eelarwesse wõetakse 17 milj. Smk. Tallinnas omal ajal ehitatud jäälõhkuja „Hansa" ostmiseks ja ümberehitamiseks. Praegu on „Hansa" John Nurminen'i firma oma. Niisamuti on Soome meresõidu-walitsus ette pannud eelarwesse wõtta 63 milj. Smk. ühe uue jäälõhkuja tellimiseks Inglismaalt. Meresõidu-walitsus põhjendab ettepanekut sellega, et siiamaani on peaaegu kõik transiitkaup Wenemaale läinud Tallinna sadama kaudu. Olla tarwis Soome sadamaoludesse parandusi tuua. ETA.

Eesti-Soome kaubaleping.

„Hels. San." teatel on Soome wabariigi president läinud reedel kinnitanud walitsuse esitise eduskunnale Eesti-Soome kaubalepingu ratifitseerimise kohta. Tähendatud leping tuleb loodetawasti käesoleva kuu lõpul Soome parlamendis arutusele.

Soome raudteede puhas kasu

1921. a. tegi 55.8 milj. Smk. (1920. a. 88 milj. Smk.) nagu Eesti konsulaat Helsingist teatab. ETA.

Saksamaa sisse- ja wäljawedu.

Berliin, 4. apr. Jaanuariga wõrreldes on Saksa sissewedu langenud 8,3 miljoni doppel-tsentnerit, s. o. 0,8 miljardi marga wõrra. Wäljawedu langes 2,8 miljoni doppel-tsentneri wõrra, kuid hindade tõusmise tagajärjel on wäljawes kogusumma tõusnud 12 miljoni paberamarga wõrra. ETA.

Riigikogu

koosolek 5. aprillil kell 5 p. l.

Juhatab K. Wirma.

O. Gustawson (isef.) teeb ettepaneku päewakorra esimest punkti — põllutööministeeriumi maamõõdu ja hindamise walitsuse koosseisu ja palgamäärade seadus päewakorrast wälja jätta. Põhjenduseks toob ette, et Riigikogu on tähtsad seaduse eelnõud, nagu põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse eelnõu j. t. nende rühma poolt esitatud eelnõud kommisjonidesse matnud, kuna päewakorda on wõetud tähtsuseta seadused, mille wastuwõtmisega rutata ei tarwitse ja mis sellepärast wäga hästi wälja wõiwad jääda.

P. Keerdg (isef.) paneb ette eelarwet päewakorrast wälja jätta.

Samasuguste ettepanekutega esinetakse iseseiswate rühmast weel teiste päewakorra punktide kohta, nii et päewakorda ainult üks punkt jääb: seadus täienduste kohta pärandusmaksu seaduses.

Iseseiswate poolt nõutakse kõigi ettepanekute kohta kinnist hääletamist.

A. Kerem (rahwaerk.) teeb ettepaneku, nimelist hääletamist ette wõtta ja kõik ettepanekud korraga hääletada.

E. Joonas (isef.) ja P. Keerdo (isef.) waidlewad ettepanekute korraga hääletamise wastu.

Enamusega otsustatakse ettepanekuid nimeliselt hääletada. Hääletamisel, mida iga ettepaneku kohta eraldi toimetatakse, kukuwad kõik ettepanekud läbi.

Niiid paneb O. Gustawson (isef.) ette waheaega määrata, mis aga läbi ei lähe.

Põllutööministeeriumi maamõõdu ja hindamise walitsuse koosseisu ja palgamäärade seadus wõetakse ilma takistusteta wastu.

O. Gustawson esineb uuesti waheaja tegemise ettepanekuga, nõudes ettepaneku kinnist hääletamist.

Otsustatakse nimeliselt hääletada.

Hääletamisel kukub ettepanek läbi.

Järgmise päewakorra punkti — postijaamade seaduse § 1. kohta nõuab O. Gustawson jällegi kinnist hääletamist.

Ettepaneku tegemisel tõuseb saalis müra. O. Gustawsonile karjutakse: maha, wälja!

Ka järgmiste paragraafide juures nõuawad iseseiswad kinnist hääletamist.

Seaduse arutamine jäetakse pooleli.

Juhataja kuulutab weerandtunnilise waheaja.

Peale waheaega juhatab A. Kerem.

Kuna kommisjonide aruandjad saalist puuduwad, asutakse

riigi 1922. a. eelarwe.

arutamisele. Päewakorras on põllutööministeeriumi eelarwe.

J. Piiskar (isef.) arwustab metsade peawalitsuse tegewust. Metsa on wiimastel aastatel maha raiutud 30 tuhat tiinu, kuna kultiweeritud on ainult 1000 tiinu. Raiutakse täiesti plaanita. Metsade peawalitsus neelab poole metsade sissetulekust ära. Kui sarnane olukord edasi kestab, siis wõiwad metsad riigile kahju andma hakata.

Põllutööminister B. Rostfeld peatab põllutööministeeriumi peaülesannete juures. Esimeseks ülesandeks on maareformi teostamine.

Maareformi edurikkaks läbiwiimiseks on kõige pealt tarwis kõrwaldada asjaolusid, mis takistawad wõõrandatud maade waba kasutamist ja wäikepõllupidamise loomist. Sel alal on põllutööministeeriumil õige suur töö ees. Praegu on lahendamata, näituseks, wäljamaalaste mõisate küsimus. Wab. walitsuses on otsusele jõutud, et lähemal ajal tuleks wäljamaalaste mõisate küsimus lahendada. Kõige parem lahendamise tee oleks see, et tuleks kohe tasuseadus wälja töötada. Peale selle tuleb weel ellu wiia seadus wõõrandatud maade peale tehtud wõlgade riigi kanda wõtmise asjus. Wastaw seaduseelnõu on põllutööministeeriumi poolt wäljatöötatud ja Riigikogule esitatud. Ühtlasi on ka wab. walitsuse poolt rahaministeeriumile ülesandeks tehtud krediitkassa reorganiseerimise kawaga esineda. Praegu on see küsimus rahaministeeriumis arutusel. Üks suurem ülesanne, mille kallal praegu ministeerium töötab, on popside ja saunameeste elu korraldamise küsimus. Ministeeriumi statistika büroo andmete järele on Eestis umbes 10.000 popsikohta, mis wäiksemad on kui 5 tiinu. Mis puudub maaparanduse fondi loomise seaduses, siis on see üks suuremateks ministeeriumi ülesanneteks. Põllutööministeerium töötab praegu nimekirja kallal, mille põhjal tuleks mõned mõisad jätta suurmaapidamisteks pikema aja peale. Selle tööga ei ole weel lõpule jõutud. Asutakse seisukohal, et osa neist suurmaapidamisteks, mis olemas on, tuleks sarnastena alles jätta. See oleks iseäranis tarwilik sel ajal, kui meil 15.000 wäikemaapidamist weel korraldamata on. Kui suur alles jäätaw suurmaapidamiste arw oleks, seda ei wõi kindlasti ütelda, kuid arwatawasti mitte üle 120. Tulewal aastal kawatsetakse metsa kultuuri alal 2 korda rohkem ära teha, kui siiamaale tehtud on. Edaspidi tuleb igatahes hoolsamalt metsaga ümber käia. Kui mitte terwe lank korraga maha raiuda, waid jaokaupa, siis wõib mõne aasta jooksul metsad täiesti joone saada. See töö oleneb ka sellest, kuidas teiste kütteainetega asi kujuneb. Looma terwishoiu peawalitsuse kohta on arwamine, et meil Wenemaalt loomade taudid sisse weetakse. Seda hädaohtu ei ole ministeerium iialgi silmade wahele jätnud ja on täiesti informeeritud selles, kus kohal Wenemaal taudid olemas on. Praegu meil seda hädaohtu weel karta ei ole.

Peale põllutööministri kõnet algawad iseseiswad ja kommunistid jälle töötakistust tegema. Tõstetakse üles kwoorumi küsimus. Selgub, et kwoorum on koos.

A. Tupits (põllum.) paneb ette läbirääkimisi põllutööministeeriumi eelarwe kohta lõpetada.

Ettepanek wõetakse wastu.

K. Ast (sotsialdem.) teeb ettepaneku koosolekut lõpetada, mis tagasi lükatakse.

Põllutööministeeriumi eelarwe wõetakse 2. lugemisel wastu.

Siseministeeriumi eelarwe, mida kommisjonis 11 miljoni marga wõrra wähendatud, wõetakse 245.983.400 marga suuruses ilma waieluseta wastu.

Iseseiswad ja kommunistid teewad mõni ettepanekuid, et Riigikogu tööd takistada.

Teedeministeeriumi eelarwe ettelugemise ajal lähewad isef. O. Gustawson ja Tiks juhataja laua juure ja rõnelewad juhatajale midagi. Selle peale teeb juhataja A. Kerem ettepaneku O. Gustawsoni 1 koosolekuks juhataja haawamise pärast wälja heita. Ettepanek wõetakse 46 häälega 14 wastuseismisel wastu.

Tehakse kaheminutiline waheaeg, mille lõpul O. Gustawson saalist lahkub.

J. Piiskar palub jõna erakorraliseks teadaandeks. Kodukorra põhjal keeldub J. Kukk, kes peale waheaega juhataja kohale asunud, J. Piiskarile jõna andmast, mille peale kõik iseseiswad, kommunistid ja osa sotsi.-demokraatiid saalist lahkuwad.

Koosolek lõpetab edasi.

Kogu riigi korraliste kulude eelarwe wõetakse 2. lugemisel wastu.

Töö- ja hoolekandeministeeriumi eelarwet suurendatakse walitsuse ettepanekul hoolekande alal abiandmiseks 5.745.100 m. wõrra ja kohtuministeeriumi eelarwet wangimajade osas J. Lattikn (kristl.) ettepanekul [illegible] 200 m. wõrra.

Koosolek lõppeb k. 11.45 min.

Noorsoo teated.

Noorsoo karskusühingute kongressiks,

mis Eesti karskusseltside keskkomitee kokkutulel 30. apr. ja 1. mail s. a. Tartus pidi ära peetama, ei ole haridusministeerium mitte luba annud. Praegu on Keskkomitee kawatsus kongressi kas sügisel enne koolitöö algust ehk jaanipäewa aegu ära pidada.

Tööta tööliste arw Tallinnas.

ETA. Tallinna tööbörse aruande järele oli 1. aprillil tööbörsel registreeritud 430 tööta töölist, kuna wabaid kohte ainult 14 oli.

Uued 5-, 2½- ja 2-margalised postmargid.

10. aprillist ilmuwad müügile uued 5-margalised punast wärwi, sepa joonistusega, 2½-margalised lillakas-pimast wärwi ja 2-margalised rohelist wärwi kanguri joonistusega postmargid.

Rahwamajandus.

Kartuli palawik.

Peaaegu nagu ootamatalt on nõudmine kartulite järele peale Wenemaa ka Lääne-Euroopas järsku suureks läinud. Erakorralistel määradel tarwitatakse sisseweetawaid kartulid nimelt Belgias, Saksamaal ja osalt ka mõnel pool Skandinaawias.

See asjaolu annab ennast ka meie kartuliturul õige terawalt tunda. Nagu asjatundlikult poolt kuuleme, tuleb nõudmisi meie kartulite peale wäljamailt suurel hulgal nii kirja- kui telegraafi teel ja need nõudmised tõuswat tuntawalt üle selle määra, mida meie turg tagawarade ja tehniliste wõimaluste poolest pakkuda wõiks.

Meie wäljaweo wõimalused, kui maha arwata seeme ja oma tarwidus söögiks, ei ulata mitte üle kahe ja poole miljoni puuda. Sellest wõiksime, tehnilisi wõimalusi arwesse wõttes, kõige rohkem ühe miljoni saate Lääne, kuna ülejääw osa wõiks Wenemaale minna. Wenemaa poolt senini nimetamiswäärilist nõudmist ei ole olnud, kui mitte arwata üht lepingut, mille Krassin talwel ühe Daani äriga tegi. Daani äri tegi omalt poolt lepingu Tallinna firma Tirman ja Ko-ga, kuid seegi leping jäi katki, sest et Tallinna äri oma kohustusi ei olewat pidada jaanud.

Suurenenud nõudmine kartuli järele Lääne-Euroopas on aga igatahes mõjunud, et meil praegu kartulikaupmehi sigineb nagu seeni pärast sooja wihma. Paljudel neist ei ole aga peale hea tahtmise, wõimalikult rohkesti teenida, mitte midagi: ei asjatundmist, ei ärilisi kogemusi, ei ka tarwilikku ettewaatust nende wäljamaa ärimeestega, kellega neil tuleb tegemist teha. Teisest küljest arwatakse aga ka wäljamaa kartulite ostjate hulgas hea protsent samasuguseid „ärimehi" olewat, keda tõsiselt wõtta ei tohiks. Ainult niisuguste asjaoludega on seletatawad halwad nähtused, mis praeguse „kartulipalawikuga" kaasas käiwad: üheltpoolt teewad mitmed wäljamaa ostjad lepinguid, millede täitmine nende poolt mõnelgi juhtumisel küsitawaks jääb, teiselt poolt leidub meil jälle „pakkujaid", kes täna wäljamaalasele lubaduse annawad selleks ja selleks tähtajaks nii ja nii palju kartulid muretseda ja siis homme alles järele hakkawad mõtlema, kust lubatud kaupa wõtta ja kuidas teda transporteerida. Mõni niisugune äriline tuhatkunstnik olla lepingud teinud suurema hulga kartulite muretsemiseks, kui Eestis ülepea olemas — kuidas neid lepinguid pärast täitma hakatakse, ei tea inglidki taewas, lepingutegijast ülesostjast enesest muidugi rääkimata.

Kohalikud tarwitajad tunnewad kartulipalawiku mõju omal nahal esimesel joonel muidugi selles, et hinnad tõusewad. Nende rahustuseks olgu tähendatud, et niisugune nähtus ajutine on ja ainult lühikest aega wõib kesta. Sest tõepoolest on meil kartulite kokkuwedamise ja wäljamaale saatmise wõimalused niisugused, et siit ka kõige parema tahtmise juures nii suurel määral seda kaupa ei saaks wälja wedada, et omal puudus tuleks. Meie sadamate läbilaske wõimalused on nimelt Wene transiidi mõjul õige piiratud.

Wõib ette näha, et praegune suur nõudmine mut hoogu annab meie kartulikaswatusele. See oleks hea. Kuid paha oleks see, kui meie põllumehed nüüd arwamisele jõuaksid, et praegune kõrge konjunktuur meie kartuliturul Eesti kartuli teenus on. See oleks hoolimata enesepetmine. Ootamata suure nõudmise ainsaks põhjuseks on ainult ootamata ja juhuslik puudus sellest kaubast wäljamaa turul. Ja ainult hädaga ollakse Lääne-Euroopas sunnitud ka Eesti kartulid sööma. Harilikkudel oludel neid seal ei nõuta, sest et nad oma sordi ja suuruse poolest enamal jaol juhtumistest wäljamaa turu kõrgematele nõudmistele ei wasta. Tahab Eesti põllumees Lääne-Euroopa turgu oma kartulile kestwalt kindlustada, siis seisab tal weel hulk kawakindlat ja hoolast tööd ees, siis peab ta ka kartulikaswatuse alal weel palju ümberõppima ja juure õppima.

Wõi wäljaweo alal paranemist loota.

Wõi wäljawedu, mis läinud aastal meil raunis järjekindlalt suurenes, jäi hindade langemise tõttu wälisturul wiimastel kuudel üsna soiku. Nii ei saatnud meie wõieksportöör põllum. keskühisus „Estoonia" teise poole detsembrist kuni märtsikuu wiimaste päewadeni pea sugugi wõid wälisturgudele. Üheks hindade langemise peatõuriks oli, et Inglise walitsus oma suured wõitagawarad turule lasi, mis hinnad suurcesti alla surus, nii et isegi Daanimaa sunnitud oli, oma wõile Inglismaa asemel mujal turgu otsima. Ka mujal maadel langesid selle tõttu hinnad.

Nüüd on need tagawarad Inglise walitsusel läbimüüdud ja hinnad näitawad kindlat tõusu. Nii noteeriti Malmös — Rootsimaal eksport-wõi 9 märtsil 278 Rootsi krooni, 16. märtsil 299 krooni ja 23. märtsil 328 Rootsi krooni 100 kilogrammi eest. Selle hindade tõusu tagajärjel saatis põll. keskühi. „Estoonia" märtsikuu wiimastel päewadel jälle esimese saadetuse eksport-wõid wälisturule. A. A—r.

Hotellitubade hinnad meil ja mujal.

Saksamaa hotelliomanikkude selts pidas hiljuti koosolekut. Arutustel selgus, et kui kõik kulud kokku arwata, siis Saksamaal tuleb hakata 127 marka 50 penni öökorteri eest hotellis wõtma.

Kuna sakslased niisugust hinda alles tahawad nõudma hakata, wõetakse Tallinnas wõõrastemajades juba nüüd 200—400 marka toa eest, sedamööda kus wõõrastemajades tuba on ja kas temas üks wõi kaks woodit sees. Isegi Wiljandis tulewat oma 200 marka maksta.

Tröstiks wõib öelda, et Riia ei anna Tallinnale selles asjas järele. Wäljamaalased nurisewad, et Riias on wõõrastemajades elu wäga kallis: lihtne 2-woodiga tuba maksab kuni 500 rbl.

Häid, walgeid, puhtaid söögi-kartulid

osatb kõrgema päewahinna eest suuremal määral

E-sti Tarwit. Keskühi'us.

Tallinn, Wirawärawa puiest. 15.

Lähemaid ostutingimisi ja saateaega küsige Teie lähemast tarwitajate- ehk majandusühisusest wõi Põllumeeste Seltsi kaubanduse osakonnalt, kes kõik meie ülesandel ostu toimetawad.

E. T. K. juhatus.

Wene kasukanahkade oksjonilt.

Wene metsloomade nahkade oksjonil Leipzigis on umbes 400 miljoni Saksa marga eest nahku üleüldse müüdud. Mitmed nahad wõeti müügilt ära, sest et wähe pakuti. Rebasenahad maksid 90 marka, walge jänese nahad kuni 195 marka ja mutinahad 15—42 Saksa marka.

Nõukogude Wene postitaks tõuseb.

1. aprillist peale on nõuk. Wenes nus postitaks maksma pandud. Selle järele tuleb kirja saatmine wäljamaale 30 tuhat rubla ja postkaardi saatmine 18 tuhat rubla maksma.

Lina monopoli kaotamine Leedus.

Leedu raha-kaubandus-tööstusministeerium mõtleb lähemal ajal likwideerida linade monopoli. Ministeerium mõtleb oma sammusi nimetatud küsimuses wiia kokkukõlasse ühistegewuste esitajate ja huwitatud majandusteadlaste waadetega, kes awaldawad oma waateid nimetatud tegelaste kongressil.

Linad Jiri turul.

Belfastist teatatakse „M. G. Commerc.", et Wene linu sinna rohkemal hulgal on tulnud, aga linad on osalt mereweega ära rikutud ja müüakse arwatawasti oksjonil ära. Öeldakse, et prantslased ostawad kõik Balti linad ära, mis aga kätte saawad, ja maksawad 10 naelsterlingit rohkem. Livonia linu wõib nüüd 105 naelsterl. tonn saada.

Hindade alanemine Ameerikas.

Elu ülespidamise kulud Ameerika Ühisriikides on 1. märtsist 1921. aastal kuni 28. weebruarini 1922. a. läbisegi 13,6 protsendi wõrd alanenud. Kaheteistkümne wiimase kuu jooksul on tähtsamate tarbeainete hinnad järgmiselt muutunud: toiduained 15 protf. wõrd, riidekraam 29 protf. wõrd, walgustus ja küte 7 protf. wõrd, majariistad 23 protf. wõrd odawamaks läinud, üürihinnad aga 6 protf. wõrd kallimaks.

Nagu näha, on ainult üürihindades tõusu märgata, kuid elawat ehitustegewust silmas pidades, wõib loota ka nende kulude wähenemist lähemas tulewikus.

1. märtsil olid praegused hinnad 1913. a. hindadest kõrgemal: toiduained 50 protf., riided 84 protf., korterid 61 protf., küte ja walgustus 81 protf., majariistad 118 protf. wõrd. —ei—

„Eesti Statistika Kuukiri."

Riigi statistika keskbüroo wäljaantawa „Eesti Satistika Kuukirja" esimesed numbrid on kaksiknumbrina ilmunud, 244 lehekülje suuruses, 230 marga hinnas. Wälimuse poolest on kuukiri wäga kena ja sisu pakub õige palju huwitawaid andmeid. Lugeja saab ülewaate Tallinna korterioludest, rahwaarwust Eesti linnades, põllupinna kasutamisest Eestis, popsikohtadest, Eesti transiidist, laiaroopalise raudtee tegewusest jm. Siis on weel andmeid E. hariduse-asutustest, põlewkiwist, rahaasutuste arenemisest, Eesti wõlgadest, sisse- ja wäljaweost, waluuta kursidest, turuhindadest jne. Lõpuks on weel mitmesugused rahwuswahelised statistilised andmed toodud, mis riikide maapinna suurust ja elanikkude hulka, külwipinda ja wiljasaaki, elukallidust index-arwusid jne. näitawad.

Ilmuki[illegible] päew.

Uued liiderid. Gustawsoni sünnitamiswalud. Põllumeeste ja töörakonna nabanõõr.

Moosese haud ja Eliase mantel.

Eila hommikune koosolekute päew oli päew, kus nii mitmelgi südame mõtlemised awalikuks said ja ta oli külgetõukamise kiwiks nii mitmele.

Kõige pealt näitas, et töörakond uue liideri oli saanud ja nimelt liideri erakordsete „wollmachtidega". See liider, nimelt saarlane Hint, tunnistas awalikult, et asunikkude meeleolu täitsa töörakonna wastu on pöörnud. Wähemalt Saaremaal olla lugu nii. Olla üleüldselt tuttaw, et töörakond maaseaduse isa olla. Maaseadus pigistada saarlasi-asunikke ränka ja pahameel pöörduda seaduse isa, töörakonna wastu.

Sellest ootamata ilmutusest selgub siis igale arusaajale, miks töörakonnal nii suur huwi on, asunikkude kongressi wastu ja nad kõik masinad käima panewad, et asunikud ilma nende eestkostmiseta oma asju arutada ei saaks.

Esimese kahe kõne järele algas kommunistide ja isesotsiide poolt meeleheitlik töötakistus. Pandi ette, koosolekut lõpetada ja nõuti kodukorra põhjal ettepaneku sedelitega hääletamist. Sellest pikast ajaraiskamisest päästis wastuettepanek, ettepanekut nimeliselt hääletada. Järgmise kõne lõpul korrati ettepanekut ja koosolejate pahameel tõusis. Ettepanek koosolekut lõpetada, lükati ettepanekul uuesti tagasi. Nüüd selgus ka isesotsiide rabelemise põhjus: Kõnetooli astus isesots Gustawson oma ilukõnega, mis ta suure õhtuse publikumile oli komponeerinud, mis nüüd aga tühjade pinkide ees [illegible].

Waewalt olid sots Wain ja saarlane Hint lõpetanud, kui isesots Gustawson sünnitamiswalus keerlema hakkas. Tema oli oma kõne maaseaduse kohta hoolega ettewalmistanud, tema suurepäraliste piiblisalmidega garneerinud ja õhtuse arwurikka publikumi tarwis prepareerinud. Saal oli hommikul aga kuulajatest tühi ja kõne järg tuli Gustawsoni kätte. Hädaoht oli suur, sest kõne ähwardas maha jooksta. Seda oli ette näha, et Riigikogul selle improwisatsiooni wastu wähe huwi oli, ja et kallid pärlid rahwa sekka jooksmise asemele stenogrammidesse jooksewad ja järeltulewale maailmale ainult arhiiwidest kätte saadawad on. See kartus ei olnud asjata, sest waewalt sai Gustawson lõnetoolile ja temal läks korda oma luuleisi juukselokke raputada, nõnda et kõõmailw tema ümbrust tumestas, kui ka noora wana maaliit saalist demonstratiiwselt lahkus ja isand Gustawson pooltühjadele pinkidele jutlustama hakkas.

Gustawson tegi selgeks, et maauuenduse suhtes noor- ja wana maaliit nagu nabanööriga kokku seotud olla (sellest nöörist on näha, et herra Gustawsonis tubli ämmanoor kaduma on läinud. Kas ei olnud wast ka tema pool see pedagoog, kes lastele kirjatöö ülesandeks teemad walis: „Emane koer 2 nädalat enne poegimist" ja „Minu pulmaöö"?). Herra Pool olla põllutööministri ametist lahkudes oma mantli maha jätnud, nagu Elias tulise wankriga taewa sõites oma kume. Selle mantli olla uus minister Rostfeld oma selga pannud ja sellega ühes olla Pooli waim ka Rostfeldi peale läinud, nagu Eliase waim Elisa peale. Nüüd waielda küll noor- ja wana-maaliit maaseaduse üle, nagu saadan ja peaingel Mikael Moosese hauc üle, aga lõpuks lõpuks olla mõlemad kodanlased ühes nõus, et maid mitte töötaja rahwa kätte lasta minna, waid neid ostuteel sõjamarodööridele müüa.

Öieti oli kahju, et Riigikogu maaseaduse isa nii wähesel arwul Gustawsoni kõnet kuulsid, sest peale tema ilukirjanduslise wäärtuse, tõi ta ometi palju üllatusi maaseaduse isadele. Oli seal Wändra-Kärus ringkonna-walitseja Heraklese unega, kes Riigikogu liigete ja asunikkude wastuwõtmiseks mitte woodist ei tahtnud wälja tulla, waid neid wisalt woodi ette kutsus. Suure nõudmise peale ilmus see mandariin wiimaks palja jalu ja aluspüksite wäel audientsile ja ilmutas seal hiiglarumalusi oma töö-põllult. Muu seas ei teadnud ta põrmugi kui paljudel asunikkudel tema ringkonnas ühe, kui paljudel 6-aasta kontraht on. Kaebajatel oli siiski lõpuks wõimalik ühele asunikule tema kuue-aastast kontrahti tagasi muretseda, mille ringkonnawalitseja omawoliliselt aastaseks oli muutnud.

Herra Gustawsoni kõnel ei tohiks ehk ka kohtulik järelkaja mitte puududa. Tema seletas nimelt, et põllutööministri abi Raamot põllutööministeeriumi eelarwe alakommisjonis olla kaebtuse peale, et ringkonnawalitsejad ja ametnikud mõisate maa ja inwentaari jagamise juures ülekohtused olla ja omakasu taga ajada, seletanud, et tema seda ringkonnawalitsejat otse tolaks loeks, kes jagamise juures mitte ei mõista paremaid maatükke, loomi ja põllutööriistu omale wõtta. Kui põllutööministri abi juures tõesti niisugused waated peaksid walitsema, siis oleks see otse monströös. Herra põllutööminister tegi omale G. kõne puhul hoolega märkusi taskuraamatusse. Loodame, et need märkused Raamoti ja Gustawsoni wahelgrad selgeks teewad.

Herra Gustawson paljastas ka üht walitsejat Tootsi (küsimuse peale seletas is. Gustawson, et see Toots mitte Paumerest pärit olew Toots ei olla, waid Tõstamaa mõisawalitseja), kes niisuguse osawusega walmis saanud, et ta omale maa peale 50 aastase kontrahi wõitnud selle tingimisega, et ta ühele hoonele uue ukse tegemiseks end kohustanud. —i—

Mõne'ugust.

Merefügawuse mõõtmine.

Ameerikas on nüüd abinõu üles leitud, mis ookeani fügawust nii sagedasti mõõta wõimaldab, kui aga merimehed tahawad. Uus abinõu on lihtne. Lastakse isesugune häält tegew aparaat merde ja rehkendatakse siis, kui kaua aega hääle tulek mere põhjast on kestnud. Aega wõib mõõta seejuures nii täielikult, et üks tuhandik sekundi arwesse wõetakse.

Raamatute arwustik.

Ajakiri „Le Droit d'auteur" on awaldanud arwustiku raamatute produktsiooni üle tähtsamail kultuurimail. Nagu sellest näha, on raamatuid ilmunud:

	1919. a.	1920. a.
Saksamaal	26.194	32.335
Inglismaal	8.622	11.004
Ühisriikides	6.422	8.594
Prantsusmaal	5.361	6.351
Itaalias	6.066	6.230
Hollandis	3.746	3.974
Daanimaal	4.465	3.974

Päewaundised.

Wälisminister A. Piip

palub meie eilast sõnumit tema lahkumise asjus ses mõttes ðiendada, et lahkumisepalwe äraandmise põhjuseks mitte Genua konwerentsist eemale jäämine ei olewat olnud.

Aksel Kallas †

Ülleeila õhtul on Ewang. Luteri usu konsistooriumi Berliinist telegramm jõudnud, et Rõuge õpetaja Aksel Kallas, kes terwise parandamise otstarbel Berliinis wiibis, äkitselt surnud on. Lähemad teated puudumad.

Wenemaa Põhja-Lääne raudteede ülem

insener Reinler jõuab, nagu kuuleme, täna õhtul Tallinnasse, et siinsete raudtee ertajatega mitmes küsimuses, mis otsekohest raudtee ühendust Eesti ja Wenemaa wahel puudutawad, läbirääkimisi pidada.

Rootsi Punase Risti õe surnukeha kodumaale toimetamine.

Täna õhtul jõuab Wenemaalt Tallinnasse Rootsi Punase Risti peawalitsuse ülem, kes Rootsi Punase Risti õe surnukeha saadab. Teatawasti langes Wenemaa nälja kubermangudes taudide ohwriks ka üks Rootsi Punase Risti õde. Surnukeha lähewad wastu wõtma teiste hulgas ka kohaliku Wene saatkonna esitajad. Surnukeha toimetatakse siit laewaga kodumaale.

Rahwuswaheline jalgpalli wõistlus.

Esimene wenelaste rahwuswaheline jalgpalli wõistlus korraldatakse Eesti ja Wene wahel.

Eesti jalgpalli liidu juhatus pööras Wene spordiringkondade poole soowiawaldusega, et Wenemaa oma esimese rahwuswahelise jalgpalliwõistluse korraldaks Eestiga.

Selle soowiawalduse peale on meie jalgpalliliit nüüd wastuse saanud ülewenemaaliselt jalgpalliliidult Peterburis.

Kirjas öeldakse, et Wene walitsuse loa järele wäljasõiduks, mida kindlalt loota on, ja meie walitsuse loa järele sissesõiduks Wene jalgpallimehed Tallinna sõidawad. Wastuse ärasaatmise päewal, 23. märtsil, on Moskwasse kirjutatud Wenemaa koondatud meeskonna kokkuseadmise kohta. Sealt jaatawat wastust saades, wõiwad wenelased mais wõi juuni algul oma riigi-meeskonna meile saata. Kui aga äärmisel juhusel Moskwast eitaw wastus tuleks, siis sõidab Peterburi meeskond igal juhusel ja wõistlus oleks juba mai algul wõi keskel.

Eesti jalgpalliliidule teadmiseks on kirjas tähendatud, et läinud aasta Ukraina meistriwõistlused jalgpallis wõitis Harkow. Kiewi meeskonda lüües. Edasi kaotas Harkow Moskwale, nii et Lõuna-Wene meeskondi koondatud meeskonna kokkuseadmisel arwesse ei tule wõtta. 1921. a. sügisel wõitis Peterburi Moskwat wahekorraga 3:1, nii et Peterburi meeskonda wõiwat lugeda Wene tugewamaks meeskonnaks. Kirjas on tehtud weel ettepanek Eesti meeskonna wõistluskäigu kohta Wenemaale. Meie meeskonda oleks wenelased nõus wastu wõtma sügisel — augusti lõpul wõi septembris.

Selleks ajaks saawat loodetawasti walmis Petrogradi stadioon linna keskel.

Wene liidu esimees on ühtlasi ka juba teatanud FJFA'le (üleilmlisele jalgpalliliidule) Wene meeskonna wõistlussõidust Eesti ja meie kutsumisest Wenesse.

Wene kirja lõpul on kirjeldatud tingimised, mille juures Wene meeskonna sõit Eesti wõimalik on. Nii on nimetatud, et Tallinna wõistluswäljale pääsmine tuleks meeskonnale karantiinis olekuta wõimaldada.

Wiimasena on kirjas puudutatud Wene meeskonna sõidukulude asja. Wenes maksta kuldrubla eramüügil praegu üle 1.000.000 N.-Wene rubla, ja sõit ühes ülespidamisega läheks iga jalgpallimehe kohta maksma 50 miljoni N.-Wene rubla, missugust summat ühelgi mängijatest ei leiduwat. Sellepärast on kirjas soowi awaldatud, et Wene meeskonna ülespidamine Eesti piirist peale meie poolt kaetaks. Seda lubawad wenelased ka meie meeskonnale sügisel wastukülaskäigul.

Kiri lõpeb lootuse awaldusega, et wõistlused saawad peetud ja sellega algus tehakse läbikäimisele Eesti ja Wene sportlaste wahel.

Kirjale on allakirjutanud ülewenemaalise jalgpalliliidu esimees Düperron.

Eesti jalgpalli liidu juhatus astub sammusi sise- ja wälisministrite ees Wene spordimeeste siiasõidu asjus. Loodetawasti tuleb walitsus spordimeeste soowidele wastu.

Wene sportlaste, keda arwatawasti 15 mehe ümber siia sõidab, ülespidamise kulud wõtawad meie spordimehed kuuldawasti oma kanda.

Tulewal pühapäewal on jalgpalliliidu koosolek, kus mitmed küsimused, mis eellolewat wõistlust puudutawad, arutusele tulewad.

Muu hulgas tuleb otsustada, kelle kätte anda koondatud meeskonna kokkuseadmine. Peale selle koondatud — Eesti jalgpalliliidu — meeskonna wõistluse kawatsetakse kuuldawasti korraldada wenelastega wõistlusi ka wast kahe Tallinna jalgpalli komando wahel, nii et wenelastega kohu wõistlust ära peetakse.

Suuri raskusi tekitab kohase platsi muretsemine. Wõistlus tuleb arwatawasti siiski kas „Spordi" platsil ehk Tiigiweski platsil ära pidada.

Eesti nädala korraldamine.

On kawatsus olemas Eesti tööstuse näituse ajal asja nii korraldada, et „Eesti nädal" kujuneks. Näituse platsil oleks siis tööstuse näitus, linnas aga olekšid äride akendel Eestis walmistatud kaubad müügil, ajalehed tookšid sellekohaseid kirjutusi jne.

Kawatsus ei ole halb, küsimine on ainult, kui hästi lühikese aja jooksul ja üleüldse asja suudetakse korraldada, nii et „Eesti nädal" sarnaseks kujuneb, nagu ta ettekujutuses wõiks olla ja tõelikult peaks olema.

Awalikult on praegu juba rohkem teada, millal Eesti põllutöönäitus tuleb ja mis seal näidatakse, kui tööstuse näitusest, ehk wiimane küll palju warem tuleb. T. E. põllumeeste seltsi tegelastel on näituste korraldamises wana wilumus, ja sellega laseb see nähtus end seletada. Ta ei lase aga tööstuse näituse korraldajaid mitte endid wabandada. Nemad peawad kõige pealt otsustada wõima, kas wahest ehk karta ei ole, et ettekujutuses suur „Eesti nädal" tegelikult elutam tuleb, kui sügisene põllumajandusline näitus, mille kordamineku juures waewalt keegi wõib kahelda.

Näeksime hea meelega, et tööstuse näitus hästi korda läheks ja näeksime ka heal meelel, et tema Eesti nädala ellu kutsuks, aga tööstusenäituse korraldajate senine tegewus, niipalju kui selle tegewuse tagajärgi awalikult näha, ei anna weel põhjust „Eesti nädala" pidamist esialgu soowitada.

Sellest asjast juttu tehes, ei taha ühte nähtust nimetamata jätta, mis tööstusenäituse ja põllumajanduslise näituse korraldamises awalikuks tuleb. Sügisest põllumajanduslist näitust on hakatud kuulutama kui „Eesti näitust". See segab. Tööstuse näituse pidajatel on õigus, kui nad tööstuse näitust niisama Eesti näituseks peawad ja põllumajanduslisele näitusele „Eesti näituse" nime andmist niisuguseks wõistluse wõtteks loewad, mis parem oleks wõinud meie awalikult tegewusest ära jäada.

———ooo———

Tallinna sõnumed.

Jäävõlud merel

Idapool Tallinnat on liikumine ainult jäämurdjate abil wõimalik. Suuropist läänepool on liikumine waba. Idapool on küll jää, kuid laewad pääsewad jäämurdjate poolt tehtud teed mööda ilma kõrwalise abita sadamasse. Mujal on laewasõit waba.

Inglise aurik „Perewil",

mis eila hommikul sadamasuus ühe otsaga põhja wajus, tõsteti täna hommikuks „Meteori" abil üles ja toodi sadamasse.

Kirjastusühisus „Warrak'i" raamatukauplus

Harju tänawal on juba mõnda päewa sulutud. Põhjuseks olla asjaolu, et kohwimaja omanik Kristlin, kelle majas raamatukauplus asus, oma kohwimaja ruume laiendada tahab, ja „Warrak'ile" sellepärast kauplyse ruumid üles öeldud on.

Kuuldawaste peab samadel põhjustel ka teine seal majas olew raamatu- ja kirjutusmaterjaali kauplus wälja kolima.

Liikumine Harju tänawas

on kella 4—5 paiku p. l. haruldaselt elaw. Kiksad kõnnitsed ei suuda wastu wõtta nii palju publikumi, kui sinna walgub. Osaft jalakäijaist peab tarwitama lihtsalt sõiduteed, kus ruttawad ühelt ja teiselt poolt woorimehed ja autod. Päris üleliigsena tundub sarnase segaliikumise keskel iga weowoorimees suure kastidewirnaga wõi puukoormaga.

4. märtsil wõis näha maja nr. 30 ees punkoormat, mille juures weowoorimees oli teinud ohjade abil kahele poole punkeldri luuki tõkke, sundides kõiki kodanikke koormast uulitsa kaudu mööda minema, ise töötades kõige suurema siidame rahuga, aeglaselt punladumise kallal. Soowitaw oleks määrus, et sarnastel kitsastel tänawatel, nagu Harju tänaw, weowoorimehed wõiksid liikuda ainult wara hommikul ehk hilja õhtul. —ei—

Laewaläigu teated.

Eila tulid reidilt sadamasse Inglise aurikud „Merkuria" jahudega ja „Elzasier" wiljaga Wenemaa tarwis.

Eila läksid wälja: Norra aurik „Angarland" tühjalt ja Eesti aurik „Lembit" prossidega Inglismaale ja „Kalewipoeg" reisijatega Stokholmi, Wene jäämurdja „Jermak", „Swjatogor" ja „Purga" sõitsid Petrogradi ühes aurikutega „Transbalt", „Argun" ja „Trotski".

Oodata on Saksa aurik „Herbert Siemens" segakaubaga Inglismaalt ja „Gothenburg", „Renanta" ja „Steinfeld" Stettinist ning Ameerika aurik „Eastern Star" ülejäänud segakaubaga Liibawist.

Protsess riigiwanema K. Pätsi ja adw. J. Jansi wahel.

II.

Kaebealune ei tunne end süüdi olewat.

Peale süüdistust sisaldawate artiklite awaldamist teatab Jans'i wolinik adw. Eliaser kohtu sellekohase küsimuse peale, et tema wolitaja ennast ettepandud süüdistustes süüdlaseks tunnistada ei wõi, sest asjaolud, mis artiklites kirjeldatud, wastawad tõele.

Eliaser palub Teemanti äratähendada kohti, mida ta laimuks peab. Teemant ni metab artiklid algusest lõpuni laimuks.

Tunnistaja Rkl. Mihkel Martna,

kes Jans'i poolt üles antud, tõendab artiklis mainitud K. Päts'i Ameerikas käimise ja sinna rohtlaantesse eestlaste meelitamise asjaolusi. Ta seletab Teemant'i küsimuste peale, et tema 1906—7. a. emigrandina Helsingis elades on kuulnud, et Päts Hamburgi kaudu Ameerikasse sõitnud. Nimelt olla Päts'i poole pööranud teatud ringkond „Eesti Postimehe" wäljaandjaga eesotsas ideega Ameerikas eestlastele asumaid otsida. Wist sel algatusel käinud Päts tõesti Ameerikas, saades prii reisu ja arwatawasti ka tasu. Tagasisõidu puhul kirjutanud ajalehed kohtadest, kuhu eestlased Ameerikas elama asuda wõiwad. Nende teadete järele olla sinna 8 perekonda sõitnud, kust aga 7 kohe tagasi pööranud, mis puhul ajalehed Pätsile etteheiteid teinud.

Naha operatsioonid.

Teine tunnistaja August Wiera andis seletusi 1919. a. nahatööstuse ja müügiseaduse, kaub.-tööstusministeeriumi ja nahatööstuse omawahelise lepingu kohta ja kinnitas oma seletustega Tartu maakonnawalitsuse ja kaubandus-tööstusministeeriumi wahelist arusaamatust nahkade suhtes.

Nahad igatahes talumeestelt rekwireeriti ja õige odawa hinnaga, ja müüdi sellekohase lepinguga nahatöösturitele, kes neid ümbertöötatult liiakasuga edasi müüs. Asja taga seisid rahamehed, kes Harju Pangale lähedal. („Loidi" 4000 aktsiast on 3600 Harju Panga käes), nende seas K. Päts juhtiwal kohal.

Tunnistaja Eduard Kübarsepp andis seletusi „Eesti Loidi" põhikirja kinnitamise ja selles olewate wäärpunktide, nimelt: aktsiate omandamise kohta seltsi enese poolt ja tagawara kapitaali kohta: põhikirjas olnud ettenähtud laenu operatsioonid, selle peale waatamata, et see kinnitusselts.

Tõendawate dokumentide awaldamine.

Jans'i ja ta woliniku palwe peale awaldas kohus akti juure nõutud lepingu ärakirja kaubandus-tööstusministeeriumide ja „Nahatööstusrite ühingu" wahel, Harju panga aktsionääride ja H. P. A. S. Nõukogu nimekirjad ning rida teisi dokumente, millele lisaks Jans weel andis wäljawõtte asutawa kogu protokollist, kus K. Päts'i kõne Landeswehri kaitseks, millele osa „Sotsiald." artiklist põhjendatud, kirja Balti Panga pankroti jäämise kohta ja Tartu maakonnawalitsuse tunnistus, mis artiklis äratrükitud dokumentide ametlikkust tõendab.

Poolte kõned.

Seega sai kohtulik uurimine lõpetatud ja esimene sõna erakaebaja woliniku J. Teemant'ile antud, kes rääkis wäikeriigi awaliku tegelase raskustest ja tähendas, et need raskused suruwad wõimatuseni, kui nende lisaks weel põhjendamata laim asub, nagu see Eesti esimese kodaniku K. Päts'ile osaks on saanud, keda tema kaugelenägewas riigipoliitikas wastuoksa riigiäraandjaks laimatakse ja termes kuritegude reas süüdistatakse, mille peale isegi wabariigi prokuröörі tähelepanu pööratakse.

Ameerikasse sõitu 1906. a. nimetab kaitsja inimesearmastuse teoks, millel isiklik kasu lõhnagi ei olewat.

Rääkides aktsiatest ja Harju Pangast, nimtab kaitsja seda poliitilise wõitluse teatud metoodiks.

Palub lõpuks Jans'i tema kuriteole wastawa § kõrgemas määras karistada.

Kaebealuse woliniku kaitsekõne.

Wann. adw. R. Eliaser näitas ära, et „Sotsiald." artiklites laimu ei ole, waid teatud kritiseerimine ja faktide paljastamine, sest asjaolud, mis artiklis ettetoodud, ei ole kellegi poolt ega kuidagi ümberlükatud.

Miks ei pidanud K. Päts Ameerikasse sõitma, saades prii reisu, tasu ja reisuhuwid peale kauba! Kuid mis oli selle sõidu resultaat? Ameerikasse asunutest pöörasid kohe kõik tagasi peale ühe, kes nüüd ka tagasi on sõitnud. Kas see pettumus ei lase rääkida meelitamisest.

Wõi mis isiklist kasu sai Jans nende artiklite kirjutamisest? Mingit. Jans on ainult seltskonna huwides tegutsenud. Nagu näha etteloetud Harju Panga aktsionääride nimekirjast, on sakslane Hoeppener eestlaseks saanud. — Ja mis on artiklites laimawat? See on lihtne asjaolude walgustamine awaliku hääle — ajalehe — abil.

Oma kaitsekõnet lõpetades palub Eliaser Jans'i kui seltskonna huwides tegutsenud ja fakte walgustanud kodanikku kohtu poolt õigeks mõista.

Kaebealuse lõpusõna.

Jans oma lõpusõnas toonitab sedasama mis ta wolinikki ja juhib tähelepanu riigi tolleaegse erakorralise seisukorra peale, millest ka tingitud artikli teatud teravus, mis tolleaegiste wäärnähtuste loogiline järeldus.

Olles Asutawa kogu liige, on tema ainult oma Eestist lugupidawa kodaniku kohuseid täitnud.

Kohtuotsus: J. Jans on süüta.

Kohus kuulutas poolte seletused lõppenuks ja läks otsust tegema, kust 35 m. pärast wälja tuli ja Jans'i U. N. S. § 537 põhjal süütaks tunnistas.

———ooo———

Õnnetused ja kuritöod.

Katel lõhkenud.

Suure Arehna tän. nr. 8 asuwas aurupesumaja „Central" lõhkes wee soojendamise katel, mis aga enesega õnnetusi kaasa ei toonud. N—i.

Läbiotsimine.

Läbiotsimisel Gonsiori tän. nr. 19 k. 2 elawa Jaan Riips'i juures leiti 1 suurtüki tulejuhtimise automaat 25—35 wolti, 1 elektri woolu mõõtja, 1 suurtüki kwadrant, 1 wäikene elektri mootor ja 1 kirjutusmasin, missugused asjad Riips, tema seletuse järele 1918. a. Saksa sõjawäelaste käest ostnud olla. Et aga wägede ülemjuhataja sunduslikku määrusega suurtüki laskeabinõud ära antud pidid saama, ja mitme asja kohta kahtlus tekkis, kas nad mitte warastatud ei ole on nimetatud asjad ära wõetud.

Protokollid tehtud.

Iwan Antonowi peale, eluk. Soo tän. nr. 25—4, igamenud peatuslubaga elamises. Martin Andrejewi peale, eluk. Suurtüki t. nr. 4—4, joobnud olekus tänawal lärmitsemise pärast. Saksa alama Reinhold Leib'i üle keda 5 pudeli konjakiga kinni peeti, mida tähendatud isik Saksa aurulaewa „Suadleri" pealt oli maale toonud.

Ulakus.

Jaoskonda toodi keegi tundmata isik, kes ennast Gustaw Roosenbergiks, eluk. Kadaka teel nr. 5 nimetas. Tähendatud isik oli oma kaaslastega, kellel korda oli läinud ära põgeneda, joobnud olekus Mustajõe mõisas umbes 5000 m. eest [illegible] puruks taaunud ja lärmitsenud. N—i.

Teated maakondadest.

Tartust.

Tartu Peetri koguduse peakoosolek

peeti ära 2. aprillil.

1921. a. kassa aruandest selgus, et kogudusel on 1921. a. sissetulek 664.071 marka 10 penni ja wäljaminek 504.836 mk. 68 penni suur olnud.

1922. a. eelarwe oli 682.800 marga peale määratud.

Nõukogusse waliti wanaduse järele lahkunud 12 nõukogu liikme asemele järgmised kaksteist liiget: H. Lell, H. Lellep, E. Steinberg, J. Tobias, A. Pärn, G. Juurup, J. Ainson, O. Wunk, P. Lall, A. Paljala, A. Kurruk ja A. Saar. Nii on uues Peetri kiriku nõukogus, milles 40 liiget, ainult wiis liiget esimesest pihtkonnast, mis tänini õp. Eisenschmidti alla kuulus, kuna liikmeid kummagil pihtkonnal ühe palju on.

Lõpuks anti teada, et Tartumaa praost on õp. Eisenschmidti pihtkonna tegewuse õp. Lauri hoolekse annud.

—ell.

Rakwerest.

Woorimehed ei taha sõidutaksi tähele panna.

Mitmed Rakwere linna sõiduwoorimehed ei taha uuest sõidutaksist midagi teada, ehk see küll tänawa nurkadele ülesse on pandud.

Uue sõidutaksi järgi maksab „sõit linna sees" 30 marka.

Möödaläinud nädalal nõudis keegi wooimees L. kolme linna sees sõidu eest terwelt 200 marka. Woorimeeste sellekohase seletuse järele olla ainult see „sõit linna sees", mis ühes tänawas ulatab; läheb aga sõit mitmest tänawast läbi, siis olla hind „suurem".

—X—

Narwast.

Weel Narwa linna ja N.-Jõesuu wahekorrast.

„Tallinna Teataja" 54. numbris ilmunud artikilis: „Ei saa kokkuleppida" püüab keegi Mõru Kudrukülä mõisa maa-ala, mille peal N.-Jõesuu asub, Narwa linna pärisomanduseks tunnistada, põhjendades wanade rootsiaegsete dokumentide peale, millised Narwa linna arhiiwis ja ärakirjad Narwa-Jõesuu alewiwalitsuses olemas. Et aga M. peale walitsejate nimede ja pasta arwude nende sisust midagi ei lausu, kuna ajakirjanduses wiimasel ajal sagedasti, kuid pealiskaudselt, nimetatud küsimust on käsitatud, siis tahan seda wahekorra põhjalikumaks selgitamiseks teha.

Rootsi walitseja Christina, kes riigi mõisaid, mitte ainult Narwa linnale, waid niisamuti üksikutele teenistuse tasuks ja ka tasuta wälja jagas, kingib Kudrukülä mõisa a. 1646 Narwa linnale. (Christina priwilleegium 1646 a.) Rasket rahalist seisukorda silmas pidades, millesse riik möödunud walitsejate pillamiste läbi sattunud, teeb riigipäew 1680. a. otsuseks kõiki endiseid riigi mõisaid, millede omanikkude omandusõigus mitte ordu-ajast pärit ei ole, riigi omaks tunnistada. Riigipäewa otsuse wiib täide kuningas Karl XI., kes käsu annab — kõiki mõisaid, mis kunagi riigi omandus olnud, tagasi wõtta. Kui M. wähegi järjekindel tahab olla, siis peab tunnistama, et riigipäewa otsusega ja Karl XI. käsuga Christina priwilleegium oma maksmuse kaotanud on ja et just sellest järgmine dokument (Karl XI. priwilleeg. 1687. a.) olenebki. Aluseta on M. arwamine, et seesama Karl XI. ise oma käsu ja riigipäewa otsuse wastu on talitanud, millise arwamise ka priwilleegiumi sisu ümber lükkab. Ta paneb linnale mõisa kasutamise eest lootside ülewalpidamise kohustuse peale, sealjuures lubades mõisa sissetulekuid ainult lootsimise edendamiseks tarwitada. Sellega ei ole see mitte kinkimine waid käsk ehk leping, millega mõis ainult linna walitseda antakse, kuna kõik sissetulekud riigi kasuks peawad minema.

Maa-ala üleminekuga Wene riigi alla kinnitab Katariina II. (Käsukiri 1725 a.) «... владѣть и пользоваться по силѣ прежнихъ правъ» — wastawalt endistele õigustele jääb mõis linna walitseda ja kasutada, — ei anna aga sugugi igaweseks pärisomanduseks ega wabasta endiste õigustega seotud kohustustest, millisi linn ka Wene walitsuse ajal, lootse ülewal pidades, täitis.

Sellega on igaühele selge nende kolme dokumendi sisu ja siduwus, milledega Narwa linn enda „omandusõigust" soomustada püüab. Praegu kuulub Narwa linn ühes Kudrukülä mõisa maa-alaga Eesti wabariigi piiridesse, kuna wabariigi walitsus endist lepingut seni kinnitanud ei ole, nagu seda Wene walitseja tegi, sellega on selle maa-ala kuuluwus Narwa linna alla küsitaw, sest wabariigi walitsusel on õigus riigi omandusega oma äranägemise järele talitada, — kas, arwesse wõttes, et linn oma kohustustest ammugi wabanenud ja praegu riigi mõisat tasuta tarwitab, lepingut teisel alusel uuendada, ehk mõisa maid kellegi teisele tasu eest kasutamiseks wälja anda.

Tähendab, ei ole N.-Jõesuu alewiwalitsusel mingisugust alust Narwa linnaga maa-ala kohta lepinguid sõlmida, mille õige peremees teadmata.

Mis aga sellesse puutub, et Narwa linn N.-Jõesuhu raha matnud on, siis on selleks Narwa linna aruanded olemas, mis teist keelt räägiwad.

—sk.

———ooo———

Kuld- ja hõbe-
kallisliwidega kaunistud
iluasjad
lähenewate kewade
pühade kingitusteks
1121 **kõige kõhasemalt**
Al. Malmstein'i
kullasepa-äris, Pikk tän. 31.

Põhja-Eesti põllumeeste päew.

Läinud pühapäewal peeti „Kalewi" seltsi ruumides Põhja-Eesti põllumeeste päew ära, millest 100 inimese ümber osa wõtsid. Kanti ette seitse mitmesugust põllumajanduslist kõnet.

Esimesena kõneles agronoom A. Jürmann meie põllumajanduse seisukorrast wiimastel aastatel, milles esile tõi kõige pealt meie põllumajanduse seisukorda aastakümnete eest, siis tema arenemist kuni ilmasõjani, peatades pikemalt sõja läbi toodud wapustuste juures põllumajanduses.

Pildistades meie põllumajanduse praegust rasket seisukorda, juhib kõneleja tähelepanu eeskätt piimakarja ja sigade kaswatuse peale, kui kõige tasuwamate põllumajandus-harude peale meie oludes, kui need sihikindlalt wälisturu nõuete kohaselt saawad edendatud. Ka on möödapääsemata wäljaweo-tapamaja ehitamine. Kõneleja puudutas ka tulumaksu küsimust, mis senini suureks pahandus allikaks põllumeestele olnud. Tähendab, et iga uuel asjal oma wead on, neid on aasta aastalt parandatud ning tahetakse nüüd lähemas tulewikus selles asjas uuendust läbi wiia, mis selle maksu määramist lihtsamaks ja õiglasemaks teeb.

Kõne lõpul selgitab kõneleja tabelite ja diagrammide abil põllusaaduste hindade ja tapetud loomade arwu tõusu ja langemisi wiimastel aastatel.

Teise kõne pidas instruktor W. Brindfeldt

karjakaswatusest ja piimakarja pidamise tasuwusest,

milles arwude abil näitas, et endi põllusaadusi wõime kõige kasulikumalt ära kasutada, neid piimaks ja piimasaadusteks ümbertöötades.

Kuidas sigade pidamist ja toitmist tulusamaks muuta,

selle üle kõneles instruktor W. Ukareda, juhtides tähelepanu meie seakaswatuse langemise peale praeguste pidamise wiiside juures. Meil tuleb wõimalikult pea täie hooga häwinewat seakaswatust päästma hakata ja selleks ülemaaline korraldus luua. Ka sigade toitmises tuleb muudatusi ette wõtta ja praeguste terawilja- ja kartulisöötmise wiiside asemel enam odarwara haljatoidu peale üle minna.

Hobusekaswatuse sihtjoontest

kõneles instruktor A. Wann, ära näidates, et meie senini juhuslist hobusekaswatust on tarwis enam sihikindlamalt üle maa edendama hakata, selleks tuleb iga maakonda hobusekaswatuse haruseltsid asutada, kus neid weel ei ole.

Põllusaaduste ühismüügi tähtsusest ja korraldusest

kõneles instruktor A. Adler, mis elawaid läbirääkimisi wälja kutsus. Seletusega põllumajandus-keskühisus „Estoonia" senise tegewuse ja tulewiku kawatsuste üle wõttis sõna keskühisuse juhatuse liige Hansen.

Sulgloomade pidamisest

kõneles linnukaswatuse eriteadlane W. Hiiop, kirjeldades lähemalt selle kasu majapidamises, üksikute kodulindude liikide pidamist, nende saaduste hoidmist ja turule toimetamist. Sulgloome ja nende saadust — munade — wäljaweo korraldust ühistegelisel alusel, ning selle organiseerimist.

Lõpuks kõneles instruktor A. Johanson

maaparanduse töode tähtsusest,

mis aluse loowad kõigile meie põllumajanduse harudele.

Läbirääkimised, mis kõnedele järgnesid olid wäga elawad ja asjalikud, millede lõpuk järgmised

resolutsioonid

ühel häälel wastu wõeti:

1. Karjakaswatuse alal:

Arwesse wõttes Eesti geograafilist ja kliimalist seisukohta, tuleb põllumeestel peardhku panna hea piimakarja pidamise peale. Piimakarjast saadud produktide headust tuleb selle wõrra tõsta, et neid peale siseturu ka wälisturgudele wõiks saata. Selleks tuleb igal pool hästi sisseseatud ühispiimatalitused ellu kutsuda, kus esimese headusega wõid wäljaweoks wõiks walmistada.

2. Sigade kaswatuse alal:

Ühes piimakarja pidamisega tuleb meil sigade kaswatamist edendada. Sigade kaswatust ja nuumamist tuleb wälisturu nõuetele wastawalt korraldada. Seakaswatuse edendamiseks on tarwis seakaswatuse seltsisi ellu kutsuda. Sealiha wäljaweoks tuleb eeskujulik wäljaweo tapamaja riiklise laenu toetusel ehitada.

3. Põllusaaduste ühismüügi korralduse alal:

Põllu- ja karjasaaduste müüki tuleb põllumeeste eneste organisatsioonide kaudu korraldada, kellede keskkohaks „Estoonia" oleks.

4. Hobusekaswatuse alal:

Hobusekaswatust tuleb tõuseltside kaudu edendada. Selleks on tarwis, et igas maakonnas põllumehed õige pea kindla seisukoha wõtaks, missugune hobuste tõug neile kõige kõhasem on ja sellele wastawa tõuseltsi haruseltsi ellu kutsuks.

5. Sulgloomade kaswatuse alal:

Sulgloomade pidamise, peaasjalikult paremate kanatõugude kaswatamise peale tuleks põllumeestel rohkem rõhku panna, kuna munade wäljaweost õige tuntawat sissetulekut wõib saada.

6. Maaparanduse alal:

Põllumeestel tuleb uuesti täit rõhku panna maaparanduse tööde peale. Selleks on tarwilik, et riik maaparanduse tööde läbiwiimiseks pikaajalist odawa-protsendilist laenu annaks ja põllumeeste keskseltside juures töötawaid maaparanduse büroosi abirahaga toetaks.

Põllumeeste päew, mis kell ½11 algas, kestis kella 7 aeg peale õhtut.

KALAASJANDUS
Eesti Kalameeste häälekandja.

Kalapüük · ümbertöötamine · kaubandus
Peadusline töö · ühistegewus.
Wastutaw toimetaja: Ernst Ueberman.
nr. 17. ilmunud.
Sisu: Kalasadamad. Kalaasjanduse riiklik korraldus. Kalapüük. Kaubandus. Maaküsimus. Ühistegewus. — Aastatellimisi wõetakse wastu „Laewanduses", Merepuiestee nr. 5. Kõnetraat 10-93 ja 17-60.

Ülikooli praegune seisukord nõuk. Wenemaal.

(Lõpp.)

Prof. Hessen nimetab seda ülikooli mõnd nõuk. walitsuse poolt samaks laastamiseks, mille Wene ülikool üle on elanud Nikolai I ajal, millal ka filosoofiat ei lubatud õpetada, ning usuteadus sisse toodi. Sarnadus Nikolai-aegse laastamistööga selguwat iseäranis siis wäga selgesti, kui wõrrelda mõni ülikooli asutamise tingimisi. Endisest „kuueteistkümne aastasest tsensusest, ei olewat peaaegu mitte kui midagi järele jäänud. Uued ülikooli astumise tingimised tegewat ülikooli peaaegu kinniseks õpeasutuseks, mis tuletawat meele Nikolai I aegu. Esimeses järjekorras wõetawat wastu neid, kes „rabfaki" lõpetanud on. Siis wõistlusekõhamite teel nende wanemate lapsed, „kes ei kaubelnud ja ei ekspluateerinud enne rewolutsiooni wõõrast tööjõudu". Wastuwõtmise komnisjon seiswat koos ülikooli esitajatest, kohalise wõimu ja kutseühisuste esitajatest. Tõepoolest ei olewat see kõik mitte nii hirmus: saada tunnistust selle üle, et wanemad mitte-burshuid on olnud, olewat päris kerge. Seal, kus professoritel autoriteet, olewat wastuwõtu kommisjonid faktiliselt professorite käes. Nagu professor Hessen kirjutab, olewat need, kes ülikooli soowiwad astuda suuremalt jaolt noored inimesed. Nõigil neil olewat soowituskirjad wäljapaistwate kommunistide käest, ehk küll suurem osa wist päris awalikult kommunismi ei tunnistawat. Noore üliõpilaskonna meeleolu ei olewat tõepoolest mitte wähem nõukogude wastane, kui wana oma, mis tähendab, et nõukogude seisuslik baas weel halwem on, kui Nikolai I aegne. Imelik olewat ka see, et nõukogude walitsus algses suurel arwul uusi ülikoole awanud (wiimasel konwerentsil loetud üles 87 kõrgemat õpeasutust), nüüd aga sulguwat ta neid üksteise järele. Kinni on pandud juba Simbirski, Tambowi, Smolenski, Samaara, Ekaterinburgi, Ustjushi, Kostroma ja paljud teised ülikoolid. „Tänu jumalale", ütleb selle kohta prof. Hessen.

Administratiiwne reform wastawat täiesti õpetegewuse reformile. Ülikooli autonoomia kaotatud wormiliselt ära. Ülikoolt juhtiwat presiidium, koosseisew kolmest ehk wiiest isikust, keda nimetatakse kommissaricat. Presiidiumi esimehel, rektoril, olewat wäga suur wõim, eriti wõiwat tema protesteerida kõigi ülikooli walitsuseasutuste korralduste wastu ja neid ära muuta. Fakulteeti juhatawat jälle presiidium, mis ülikooli presiidiumi poolt nimetatud ja rektorile allub. Fakulteedi presiidiumi esimehe, dekaani, wõimupiirkond olewat analoogiline rektori omale, muidugi oma fakulteedi piirides. Ülikooli nõukogul, mis seiswat koos fakulteetide ja huwitatud asutuste esitajatest ja „fakulteedi komiteel", kuhu kuuluwad õpetoolide esitajad, osakondade nõukogudel ja õpeainete kommisjonidel olewat ainult nõuandwad õigused. Üliõpilaskonna esitus puudutwat täiesti. Kõigis walitsuse asutustes wiibiwat ainult „kommunistliku üliõpilaskonna" esitajad ja needki nimetatawat, aga ei walitawat.

Õpetajat nimetatawat ülikooli nõukogu ja professorid n. n. „riikliku koolinõukogu" poolt, mis Moskwast asub, ametisse. Nõukogude wõimu otsustawat ka, missugust kursust ühel wõi teisel professoril lubatakse lugeda.

Ülikoolid kui ka teised tehnilised koolid allawat professionaalse hariduse peakomiteele. Peale selle peakomitee olewat weel „riiklik nõukogu", „akadeemiline tsentrum", ja pedagoogiliste instituutide jaoks pedagoogiliste õpeasutuste osakond. Kõik need eelpool nimetatud asutused wiibiwat sagedasti oma wahel tülis, mis aitawat professuuri wõitlust ülikooli alalhoidmise eest.

Uue määrustiku ellumiimise kaasas läinud ka põhjalik ülikoolide puhastamine. Terwe rida professorid (Peterburis iseäranis — filosoofisid) aetud ülikoolidest minema. Peale selle olewat sunnitud majanduslikkudel põhjustel weel terwe rida professorid ülikoolist lahkuma.

Sellest kokkuwõtlikust üldwaatest näewad lugejad, et nõukogude walitsuse poliitika ülikooli kohta sama teed on läinud, mis üleüldises riigi ning rahwa walitsemiseski — ja see on laastamine, lõhkumine ning häwitamine ilma et selle asemele midagi uut oleks antud, mis wanast parem ja ajakohasem. Nõukogude walitsus algas oma ülikooli poliitikat suurte lubamistega, awada uksed kõigile, kes aina soowisid ülikooli astuda. Nüüd on siingi tagasikiskumine alganud, mis tagurlisem ning mustem kui tsaariaegne. On kaotatud autonoomia, on pühitud üldkultuurilised õpeained ülikoolist wälja ja asemele pandud see, mis nõukogude waimus tulewasi riigi kodanikke peab kaswatama.

S.

———ooo———

Esimene üleriikline Esperanto kongress Tartus.

2. aprillil peeti Tartus I. üleriikline Esperanto kongress 82 isiku osawõttel. Enamus rääkis Esperantot ladusasti.

Kongressi awas kell ½11 hom. kohaliku korraldawa komitee nimel prof. K. Wäisälä rõhutades pidulikus esperantokeelses kõnes ühinemise tarwidust ja Eestimaa esperantistide Liidu loomise wajadust.

Peale juhatuse walimise ja terwitustelegrammide ettelugemist kuulutati rõhuwa häälteenamusega Esperanto kongressi ametlikuks keeleks.

Aruannetest kõhtadelt selgus, et Narwas on Esperanto seltsi ümber 105 esperantisti koondunud, „Wõitleja" ruumes töötawad 3 kursust. Walgas tundub suurt huwi Esperanto wastu Walga ümbruses elawate maameeste seas. Tallinnas 18. mail 1919. a asutatud Esp. ühing „Espero" on kolme aasta jooksul tugewaks organisatsiooniks kujunenud. Tal on üle 300 liikme, kaunis suur Esp. raamatukogu (üle 500 numbri). Lühikese tegewuse kestel korraldati tema poolt 14 õpekursust üle 300 tegelikule osawõtjale. Praegu töötab Tallinnas 4 kursust. Seltsi poolt korraldatud 4 loengust wõitis eriti suure tähelepanu prof. Wäisälä oma, millel 400 inimest käis ja mille tagajärjel Esp. kursused tekkisid. Aruandja ettepanekul awaldab kongress elawat kiitust prof. Wäisälä'le, inseneer Waher'ile, kui wanemale Eesti esperantistile ja neiu H. Dresen'ile tema wäsimata töö eest Esperanto alal. Tartu selts on alles noor, liikmeid üle 40, enamasti akadeemilise noorsoo seast. Kursused on kawatsusel. Kongressi soowil tutwustab neiu H. Dresen juuresolijaid „UEA" Tallinna osakonna tegewusega. Selgub, et osakond kolme aasta jooksul tublisti kaswanud (sel aastal üle 30 liikme). Ta tutwustab mitteliikmeid „UEA" eesmärgiga (abi turismi, kaubanduse ja muul üldkasulikul alal) ja soowitab „UEA" liikmeks astuda.

Eestimaa Esperanto Liidu põhikirja läbiwaatamisel wõeti Tallinna ühingu esitis peaaegu muutmata kujul wastu. Liit wõimaldaks Eestimaa kõikide esperantistide ühist koostöötamist. Liidu asukoht oleks Tallinn. Liitu juhatab igaaastasel kongressil walitud juhatus, umbes 10 liiget.

Pärastlõunasel koosolekul wolitati „Espero" Tallinnas Esperanto Liidu asutamise tööd täitma. Loodetakse sellega mai alguseni walmis saawat. Riiklist toetust loodetakse saada ainult üleriiklise organisatsiooni tarwis, millena liit riigile esineks.

Operaamatute ja sõnastikkude wäljaandmise asjus selgus, et seisukord äärmiselt tõsine, kuna kõik eestikeelsed trükid lõpul. Siiski wõib õperaamatuna kasuga tarwitada W. Setälä „Esperanta Legolibro". Raamat õppijatele puudub nüüd täiesti. Liit hoolitsegu esimeses järjekorras Esp. raamatute muretsemise eest.

Kongress wolitab peale selle kaks oma liiget ajakirjandusega kontakti astuda, et temale wõimaldada publikumi informeerida Esperanto liikumisest. Jns. Waheri wolitatakse wälisministrile esitama kongressi otsused ja paluda nende toetamist rahwasteliidus jõgisesel konwerentsil, mil Esperanto küsimus kõne alla tuleb. Pärast kongressi kassaaruande esitamist lõpeb kongress kell 8 õhtul.

E. E. S.

———ooo———

Tehnikumi õpilaskonna esituse koosolek

3. aprillil otsustati muu seas pöörata tehnikumi juhatuse poole, silmas pidades, et tehnikum tegelikult kõrgem erikool on, mis ka rahwahariduse statistilisest andmetest näha wõib, ja tehnikumis suur protsent keskkoolide lõpetajaid ja endiseid üliõpilasi (ka Tartu ülikoolist) õpib, soowiawaldusega edaspidi tehnikumi õpilasi kas üliõpilasteks ehk kuulajateks nimetada ja selle õpilaskonna õigustud soowi kinnitamist, haridusministeeriumi poolt, läbiwiia.

Poolkursuse eksamite kõhta, mis juba mõni aeg tagasi wäljakuulutud, kuid millede kawa õpilaskonnale weel teatamata, otsustati paluda tehnikumi juhatuselt eksamineerimise korra wäljatöötamist ja õpilaskonnale teatada wähemalt 1 kuu enne eksame. Poolkursuse eksamid on sunduslikud kõigile, kes esimese kolme semestri aineid kuulanud ja eksame annud on, wastasel korral ei luba dekaanid wanemate semestrite aineid edaspidi sissemärkida.

Suwise praktika, eestkätt wäljamaale praktikale pääsemise wõimaldamiseks asuti eeltööde tegemisele. Juba praegu on lootus praktikale pääseda Soome Imatra kose töode juure, kuhu eestkätt hüdrotehnika osakonna õpilased soowi on awaldanud minna.

Sõjawäljal langenud tehnikumi õpilaste mälestuseks otsustati mälestusmonumendi wõistlus õpilaskonna seas wäljakuulutada.

Arutusel olid weel mõned küsimused nagu ühisköögi, üldmütsi, spordi-osakonna ine. asjus, mis aga mitmesugustel põhjustel lahtiseks jäid. —efi—

———o———

Sõjaringkonnakohtust.

Narwa salakuulajate protsess

Märtsikuul möödaläinud aastal sai Narwa kaitsepolitsei agentuur teate, et piiri lähedal elutsewate Wene talupoegade läbi Narwas asuwad Wenemaa salakuulajad teateid edasi toimetawad, läbi traattõkete. Mõnedes kahtluse all seiswates taludes pandi läbiotsimine toime, ja selle tagajärjel leiti Gulkowo külas elutsewa Iwan Jakowlewi käest Wenemaalt saadetud kiri, mis Nikolai Prokofjewi allkirja kandis. Kirjas nõutakse teateid 1. diwiisi üle, Narwas asuwate patareide, laskemoona, sõjawarustuse, polkude koosseisu, kuulipildujate ja automaatpüssside üle. Jakowlew wõeti wahi alla ja ülekuulamisel seletas, et tema tuttaw Ilja Mihailow elanud teiselpool piiri. Weebruarikuul saanud ta wiimase käest kirja, kus teda palutakse traattõkete juure Lomni mõisa kohta tulla. Traattõkete juurest leidnud ta Mihailowi kellegi Nikolai Prokofjewiga. Mõlemad teinud temale ettepaneku, kirjasid edasi-tagasi toimetama hakata, lubades selle eest hästi maksta. Kohe saanud ta 1000 marka ja kirja Narwas elutsewale Aleksei Pawlowile. Asja kästud teda aga salajas hoida. Pawlowile saadetud kirja teinud ta kodus lahti ja näinud, et selles nõutakse teateid Eesti sõjawägede üle, kuid sellegi poolest annud ta kirja ära. Nõnda toimetanud ta kahe kuu jooksul traattõkete läbi kirjasi Wenemaale. Hiljem teinud Prokofjew temale endale ülesandeks teateid koguma hakata ja kirjakandjaks Nikolai Nikiforowi palgata. Tema ja Nikiforow olnud mõlemad nõus uue ettepanekuga. Wiimane kiri, mille peale ta teateid pidanud koguma, leitud tema juurest. Ülepea saanud nad Wenemaalt 10.000 marga ümber kahe kuu jooksul. Kaitsepolitsei teadete järele seisawad Mihailow ja Prokofjew Jamburis asuwa wastuluuramise osakonna teenistuses. Pawlowski, kelle õige nimi Aleksei Iwani p. Platonow, oli Narwa resident salakuulaja. Ta wõeti ka wahi alla, kuid 29. aprillil m. a. jooksis tänawal sõdurite käest ära. Jakowlewi ja Nikiforowi seletuse järele toonud nad Prokofjewilt ka kirjasi wiimase emale Sophie Serkalowale, kes Narwas elutses, kuid nendest kirjadest, mis Serkalowa Wenemaale saatnud, awanud Jakowlew ühe kirja, selles kirjas teatanud Serkalowa, et ta teateid saata ei wõi, sest et Eesti keelt ei tunne. Peale selle, kui Serkalowa wahi alla oli wõetud, leiti tema korteris tahma august pakk kirjastd Nikolai Prokofjewi allkirjadega. Kirjades saadab ta wiimasele raha, seletades, et nei lWenemaal raha küll on. Ühes kirjas usutakse Eesti kokkulangemise sisse sõnadega „скоро вашей Эстии крах будет". Wõimud e korraldusel anti sõjaringkonnakohtu alla, Jakowlew, Nikiforow, Serkalowa, ning Jegor Kurõshew ja Iwan Filipow kes Serkalowaga ühes korteris elasid.

Asjaarutamisel mõistis sõjaringkonnakohus, Wiru maak. Narwa walla kodanikud Nikolai Aleksandri p. Nikiforowi 8 aastaks sunnitööle ja Iwan Gawrili p. Jakowlewi 16 a. wana, kolmeks aastaks türmi. Teised [illegible] õigeks.

—l—

Sõjaringkonna kohtu alla antakse.

Endise Tallinna kaitse liidu pataljoni sõdur Richard Tiinits, kes Kopli sõjawäe haigemajasse, kust teda kaheks päewaks wälja lubati, tagasi ei tulnud, waid wäeteenistusest kõrwale hoidis, maikuust 1920. a. kuni 30 septembrini 1921. a.

6. jalawäe polgu sõdur Richard Jakobson, kes 4. augustil 1921. a. omawoliliselt omast wäeosast lahkus ja jooksus oli kuni 1. oktoobrini 1921. a. millal teda arreteeriti ja peawahti paigutati, kust tema aga 17. oktoobril 1921. a. jälle ära jooksis ja jooksus oli kuni 1. nowembrini 1921. a.

Endine Tartu linna komandantuuri sõdur Erich Johanson, selle eest, et tema püssside kambrist salaja omandamise mõttes ühe üheraudse kuulipüssi kõrwale toimetas.

7. jalawäe polgu sõdur Johannes Koikam, selle eest et tema 28. märtsil 1921. a omawoliliselt omast wäeosast lahkus ja wäeteenistusest kõrwalehoidmise eesmärgiga jooksus oli kuni 16. aprillini 1921. a.

7. jalawäe polgu sõdur Johan Stamberg, selle eest, et tema öö, wastu 27. juulit päewnikuks olles roodus, sealt kroonu warandust kõrwale toimetas omandamise eesmärgiga ja jooksus oli 29. juulist 1921. a. kuni 5. augustini 1921. a.

Tartu maakonna, Kasepää walla kodanik Iwan Kriwonogow wäeteenistusest kõrwale hoidmise eest 6. juulist 1921. a. kuni 9. jaanuarini 1922. a.

3. piiriküti pataljoni kapral Johannes Käntsimann, selle eest, et temale usaldatud kroonu waranduse järele hooletumalt walwas, mille tagajärjel 9360 marka kahju sai.

2.diwiisi laatsareti welsker Aleksander Tippo, selle eest, et tema laatsaretis rawitsusel olewatelt sõduritelt warustust hooletult wastu wõttis, ja sellega sõduritele wõimaldas osa laatsaretti kaasatoodud warustust kõrwale toimetada. S. K.

———ooo———

„Oma' liikmed!

Kõik pühade kaubad on juba kohal. Ärge jätke pühade ostusid pühade eelpäewade peale, siis tekib suur tung kauplusis ja on tüütas ning ajawiitew kauba saamine. Ostke juba nüüd pühade kaup walmis.

„Ora" kauplused asuwad:

Wana Posti tän. 7
Suur Epinatjewi tän. 2
Wäike Pärnu maant. 23
Uus Kalamaja põiktän. 6
Baltiski maant. 11
Lillekülas, Keemia tän. 6

Kõigis kauplusis on kaubad ja hinnad ühesugused.

Teaater ja muusika.

Ella Ilbaki tantsuõhtu 10. apr. „Estoonias".

„Uusi Suomi" 21. II. kirjutab:

„Eesti tantsija Ella Ilbak üllatas meid ootamata, olles suurem kunstnik, kui seda temast enne esinemist tehtud kehwa maitsega reklaam loskis oletada. Ella Ilbak on tõsine kunstnik ja oma kunstis nii kõrgele arenenud, et ta täiesti teenib puhtsüdamlist imetlust. Kohe esimesest numbrist peale oli näha, et tantsija on saanud põhjaliku tehnilise hariduse. Kõige raskemadki liigutused sooritas ta nii kergelt ja waewata, mis wastuwaidlemata kinnitab tantsija suweräänset walitsemist oma liikmete üle. Tema tantsus ei olnud jälgegi sellest tehnilisest abitusest, mille all tihti kannatawad plastika tantsijad, ja mis neile nende ülesannete täitmisel heidutawaks saab. Ella Ilbak ei ole wirtuoos selle sõna kuiwas ja hingetus mõttes, waid ettekujutuswõime-rikas kunstnik ja ta loowat andi jatkub wäga mitmele alale. Tantsija kujutab särawat elurõõmu sama täielikult kui rasket melankooliat; eksootiline wärwirikkus ja kõige kahwatumad udupildid saawad waataja silmis ühewõrra elawaks.— Ella Ilbak on oma arenemise poolest mitmekülgsem ja ulatuvam kui meie tantsijad, tema haruldaselt ilmerikastest käewarte liigutustest oleks nii mitmelegi palju õppida Ella Ilbak tantsis eila omale soomlaste soo ja poolehoiu." —tto.

„Estoonia" teater.

Täna, neljapäewal, esietenduseks „Stambuli roos", Leo Falli operett kolmes waatuses. Libretistid Julius Brommer ja Alfred Grünwald lasewad „Stambuli roosi" tegewuse areneda Noor-Türgi seltskonnas, nii siis miljöös, mis seisab kahe, idamaise ja läänemaise, kultuuri wahel: Aasia, mis Euroopaks tahab saada. Eriti naised. Need ihkawad emantsipatsiooni haaremis walitsewatest kommetest. Pikantse, taktitundelise humooriga koetakse sest materjaalist „Stambuli roosi" wärwirõõmus waip. Samuti pakub heliloojа Leo Fall pikantse muusikalise segu hommikumaa ja õhtumaa motiiwidest, mis ta oskab arendada ilusa dramaatilise tõusuga, eriti finaales. Peaosades Olga Olak-Mikk ja Alfred Sällik, Lully Wirkhaus ja Eduard Kurnim. Teises waatuses tants „Kaitarmas" (Spendiarowi „Krimm, eskiisidest") Rahel Olbrei lawastusel ja Emmi Holzi, Lilian Loringi ja Rahel Olbre ettekandel. Muusikajuht Raimund Kull näitejuht Hanno Kompus.

Eelteade: Laupäewal, 8. skp., Eduard Kurnimi 15-aastane lawategewuse juubelpuhul „Stambuli roos" teist korda.

Teaatribüroo.

„Kõige tähtsam"

Reedel, 7. skp., tuleb esietendusele tuntud Wene kirjaniku N. Jewreinow'i wiimane teos: „Kõige tähtsam". Kirjanik ise nimetab oma teost: ühele komöödia, teisele kõ draama. Tõlkinud: A. H. Tammsaare „Kõige tähtsam" on huwitaw näidend, juba oma tehnilise konstruktsiooni poolest, kuid tähtsam on tema algupäraline mõte Parakleeti läbi rõhutud, õnnetunnate ja saatusest tabatud inimesi elustada ja uut jõudu neile elamiseks anda — näitemängu abil, mida tema elunäitelawal elukutseliste näitlejate kaastegewusel saawutada tahab.

Teaater raiub uusi radu, nõiduslik näitelawa tagune ilm loob ellu kiirgawaid illusioone õnne ja tõe aimatusi. Ent milleks see illusioonide laboratoorium, milleks ärasele tamata kunstiline eluawaldus? Milles ta siida milles seisab kõige tähtsam?

Need wast on küsimused, mida käsitleb N. Jewreinow.

Tegewus areneb kiirelt ja wärwirikka waheldusega, sünnites kummalisi situatsioone.

Teos on hra Paul Sepp'a lawastud ja ühtlasi ka tema wiimane lawastus „Draamateaatris". Kaasa mängib pea terwe näiteseltskond. Hra A. Sunne, kes mängib Parakleeti (s. t. awitaja, lohutaja) osas, esineb järgmisis maskis: ettekuulutaja; Dr. Fregoli; Schmidt; munk; Arlekiin, mille kohta märkus eeskawalt eksikombel wälja jäi. Hra Pinna mängib elukutselist koomikeri — üks tähtsamatest Dr. Fregoli elunäitelawa tegelastest; edasi on peaosades: prd Teetsoff, Markus, Krusmann, Türk, hrad Põder, Liik, Türk, Waks ja teised. Karnewaalist wõtab tantsudes osa „Draama Studio" õpilased — prl. Deinhart'i juhatusel. Algus punkt kell 8 õhtul. Draamateaatri büroo.

———ooo———

Kursid.

ETA. Riias, 5. apr. Lta. Naelsterling 1131; dollar 257.00; Prantsuse frank 23.50; Rootsi kroon 67.25; Norra kroon 46.75; Taani kroon 54.75; Hollandi gulden 97.50; Saksa riigimark 0.80; Soome mark 5.14; Eesti mark 0.75; Poola mark 0.08; Tshehho-Slowakkia kroon 4.92; 10 kuldrubla 1250; Läti 5% laen 105; Belgia frank 21.75; kuldfrank 50.00.

ETA. Berliin, 4. apr. Kursid. Naelsterling 1443.15, dollar 325.81, Hollandi guldenid 12484.25.

ETA. Stokholm, 4. apr. Riigipank noteerib täna: Dollar 3.83; naelsterling 16.82; Saksa riigimargad 1.19; Prantsuse frangid 34.80; Belgia frangid 32.50; Hollandi guldenid 145.15; Taani kroonid 81.15; Norra kroonid 69.40; Soome margad 7.60.

ETA. London, 4. apr. New-York 4.40½; Montreal 4.52½; Pariis 48.10; Brüssel 51.97½; Berliin 1425; Rooma 82½; Helwetsia 22.60; Amsterdam 11.60; Madrid 28.45; Lissabon $4^{3}/_{8}$; Wien 32000; Stokholm 16.79½; Kristiania 23.30; Kopenhaagen 20.75; Ateena 101; Rio de Janeiro $7^{7}/_{16}$; Buenos Aires $44^{3}/_{8}$.

———ooo———

Kui sügaw on meri
Kuidas abi anda uppunuile
Missugused kalameeste seltsid on Eestis
Kui suur on meie kalasaak
Kalameeste arw
Kui palju püütakse kala kusagil riigis iga elaniku kohta
Kui palju meil hülgeid püütakse
Mis räägib kaladest „Kalewipoeg"
Kui suure sigiwusega on kalad
Mis otsustati kalameeste päewadel
Kuidas masina jõudu tarwitada kala rookimisel ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ?

Kes nende küsimiste peale wastust tahab saada, lugegu piltidega illustatud

„Kalasiandus" Aastaraamatut",

mis kõigist 25 marka maksab. — — Saada igal pool. Pealadu „Laawanduses", Meripuiestee nr. 5. Tallinn. — — — — — —

Wäljaandja Osaühisus „Teataja".
Wastutaw toimetaja: Joh. Miik.

Estoonia teater

Neljapäewal, 6. aprillil

Stambuli roos

Leo Falli operett 3 w.

Algus kell pool 8 õhtul.

Reedel, 7. aprillil

Rahwateenduseks

Pr. Hilma Rantase külastuskäigu eteneduseks.

„ülestõusmine"

Draama kiies waatuses Tolstoi romaani järele.

Algus kell pool 8 õhtul.

1137

Draamateater

Reedel, 7. aprillil

Esietendus.

N. Jewreiinowi

„Kõige tähtsam"

Ühele komöödia, teisele draama. 4 waatuses.

Tõlkinud A. H. Tammsaare.

P. Seppa lawastus.

A. Tuurandi dekoratsioonid.

Algus kell 8 õhtul.

Laupäewal, 8. aprillil

„Woyzeck"

Georg Büchner'i näidend 18 pildis.

Algus kell 8 õhtul.
Lõpp kell ½11.

Pühapäewal, 9. aprillil

Lastetenduseks

„Reis õunemaale".

Richard Ledermann'i lastekomöödia, 6 pildis, laulude- ja tantsudega.

Algus kell 8 päewal.

„Kosjapesa"

Naljamäng 3 waatuses.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsetähtede eelmüük iga päew kella 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul Draamateaatri kassas.

1147

Hans Wichmann'i saapakreemi tööst.

Tallinnas Baltiski mnt. 20

Kõige kasulikum on tarwitada ülerõõtsilisel näitusel auhinnaga kroonitud

saapakreemid „Newa"

1138

Raamatupidamise kursused

6. Pärnu mnt. 16

Erikursus äri omanikele.

Hans Margens.

794

Müüa

2 meesterahwa palitut nahast, kostüüm, wõitkuued, kapi ja suur ühikwann.

:: Estoonia Muusika Osakond. ::

Estoonia kontsertsaalis, reedel, 7. aprillil 1922.

G. F. Händeli oratoorium

„Messias".

Kaastegewad: pr. M. Lüdig-Sinkel (sopran), pr. W. Weem-Romanoff (alto), hra G. Ruiga (tenor), hra K. Witsol (bass). E. M. O. segakoor (100 lauljat). Estoonia sümfoonia orkester. Orelil hra A. Kasemets. Juhatab A. Topman.

Algus kell 8 õhtul. 1083

Pääsetähed 50—200 mk. eelmüügil Estoonia kassas.

Estoonia teater.

Esmaspäewal, 10. aprillil 1922.

Ella Ilbak'i plastika-õhtu.

Eeskawa:

I.
1. Moszkowsky, Bleu et rose (Valse d'Amour).
2. Liszt, Mälestused (Consolation VI).
3. Brahms, Winjett (Valse).
4. Rachmaninoff, Ahastus (Prelude). 1123

II.
5. Brahms, Amatsoon (Ballade).
6. Brahms, Ninett (Capriccio).
7. Skriabin, Melankoolia (Etude).
8. Palmgren, Halb südametunnistus (Det onda samvetet).

III.
9. Debussy, Misterioso (Danseuses de Delphes).
10. Hoerschelmann, Eksootiline tants. (Danse fantastique).
11. Debussy, Unistus (Clair de lune).

Klaweril G. Joffe.

Algus kell pool 8 õhtul.

Pääsetähed 50—350 marganí eelmüügil teaatri kassas.

Soome tule-kindlaid rahakappe (Grundström'i)

Soome büroomööblid

soowitab ainuesitaja Eestis

Philipp Schaefer

Paberi-, kirjutus- ja joonistusmaterjaali kauplus

Tallinn, Harju tän. 21, tõnetraat 12-12.

1152

Teadaanne.

Kütteainete keskkomitee likwideerimise kommisjon müüb awalikul suusõnalisel enampakkumise teel 10. aprillil s. a. kell 10 hommikul Tallinnas, kütteainete keskkomitee ruumides, Meripuiestee nr. 15, Wõsu - Pedaspea - Tapurla randades olewad umbes:

892 j. s. põletispuid
4224 tükki männa- ja kuuse palke.

1045

Enampakkumisest osawõtta soowijail tuleb enne pakkumist kautsjoniks sisse maksta 10 protf. alghinnast. Lähemaid teateid wõib saada kütteainete keskkomitee likwideerimise kommisjonist.

Kandidaatide

määramine Tuula mõisa planeeritud koha nr. 77 ning Tuula sepa- ja Ohtu käsitöölise-kohtade peale on Keila wallamajas 28. aprillil 1922 a. kell 12 lõun. Senistel rentnikkudel on rendilesaamises eesõigus.

Harjumaa 5. ringkonna walitseja J. Kont.

Kütteainete keskkomitee likwideerimise kommisjon müüb awalikul suusõnalisel enampakkumise teel teiskpäewal 11. aprillil s. a. kell 12 päewal, kütteainete keskkomitee ruumides, Meripuiestee nr. 15.

2 turbapressi „Tsiklon", ühes elewaatoritega.

Pressid on uued ja täiesti korras, näha wõib saada neid Arukülas rabas. Osta soowijail tuleb enne pakkumist algushinnast 10 protf. pakkumise kindlustuseks sisse maksta. Lähemaid teateid saab kütteainete keskkomitee likwideerimise kommisjonist. — 1061

Kütteainete Keskkomitee Likwideer. Kommisj.

müüb awalikul enampakkumise teel esmaspäewal, 10. aprillil s. a., kell 12 päewal Pärnus, Pärnu Maakonna Woliniku kantseleis, Pühawaimu uul. 9,

põletispuid

järgmiselt: raudtee ääres 72 ja 74 wersta peal umbes 5¼ kant sülda,
Surju jaamas „ 534⅓ „ „
Siigaste jaamas „ 285½ „ „
Waskrääma jaamas „ 166⅓ „ „
raudtee ääres 92 ja 93 wersta peal „ 40½ „ „
Sindi raudteeharu ääres Sindis „ 237⅔ „ „

ja **teiwaid** ning **latte** järgmiselt:

Woltweti Kutsa metsas umbes 2411 teiwast,
Kilingi Uitsoo metsas „ 3024 „
„ „ „ „ 4717 latti

Pakkumisest osawõtjatel tuleb enne pakkumise algust, selle kindlustuseks, 10 protsenti pakkumise algushinnaks sisse maksta.

Lähemaid teateid saab Pärnus, Kütteekomitee wolinikult.

Pärnus, 27. märtsil 1922. a. Nr. 647.

1046 **Kütteainete Keskkomitee Pärnumaa Osakond.**

ОБ'ЯВЛЕНИЕ.

Народный Комиссариат Внешней Торговли издает в Москве с 10 апреля текущаго года газету

„ВНЕШНЯЯ ТОРГОВЛЯ".

Обеспеченный тираж газеты до 10.000 экз. распределяется между центральными учреждениями Совѣтской Республики, отделениями НКВТ и Государственнаго Банка въ провинции, а также кооперативными организациями и частными лицами. В настоящее время „ВНЕШНЯЯ ТОРГОВЛЯ" принимает частные коммерческие об'явления.

Плата за строку нонпарели или место ею занимаемое:
один раз . . . . . 1 амер. доллар
многократо. . . . . 80 центов

Прием об'явлении в помещении Российскаго Торгового Представительства, Морская, 19 — ежедневно.

1130 **Представительство НКВТ в Эстонии.**

Kultuurakeeltest
meile kõige kasulikum, tarwilikum ja kättesaadawam.
Kes soowiwad keelt täiesti kättesaada, neile on

Gaffa keel iseõppimiseks.
Dr. Rosenthali — Ameerika õpewiis — wõõraste keelte jaoks. Hind 100 marka.

Lühikese ajaga igapäewaseks tarwituseks annab:

Gaffa keele kiirõpetaja.
Walitud kogu igapäewaseid sõnu ja lauseid. H. 30 m. ehk

Kõnelemised Eesti, Gaffa, Soome keeles. Hind 50 m.

Saada raamatukauplustest. Ladu: Ploompuu kauplus, Tallinn. 1143

Teadaanne.

22. aprillil s. a. kell 2 p. l. antakse Tartumaa X ringkonna walitseja poolt Luke mõisas enampakkumise teel rendile

Luke tuulewesti

6 aasta peale. Alusrent 10.000 mrk. Pakkumine kinnistes ümbrikkudes 20 mk. tempelm. warustatult, millele järgneb suusõnaline nende pakkujate wahel, kelle pakkumised kõige kõrgemast pakkumisest 10% ja wähem lahku lähewad. Pakkumise juures pool alusrendist sisse maksta. Tagatist täiendatakse peale pakkumist poole aasta rendini. Endisel rentnikul jääb õigus kõige kõrgema pakutud rendi eest objekti omale rendile saada. Lähemaid teateid rendi objekti üle saab Tartumaa X ringkonna walitseja kantseleis W. Kambja mõisas.

1116 **Tartumaa X. ringkonna walitseja.**

Küttepuude oksjon.

Enampakkumisel müüakse

12. aprillil s. a. kell 12 päewal metsade peawalitsuses järgmised küttepuud:

Järwa maakonnas Jäneda metskonnas.

1. Aegwiidu jaama wäljaweetud 292,25 kantsülda küttepuid (2 k. j. kase, 65,33 haawa ja 224,92 sega) algushind 1.208.304 marka.

Pakkumised wõiwad olla kinnised ja suusõnalised. Ühes pakkumisega tuleb osawõtjatel 10 protf. pakutawa üksuse algushinnast sissemaksta. Lähemaid teateid saab metsade peawalitsusest ja Jäneda metskonna metsaülemalt.

Metsade peawalitsus.

A.-S. „Ühiselu" trükk, Tallinnas.